

ՀՈՎԻԿ ԱԼԵԲՍԱՆՅԱՆ. «Պարոցների օպտիմալացման նպատակն ուսման որակի բարձրացումն է»

Հարցազրույց Սյունիքի մարզպետարանի կրթության, մշակույթի եւ սպորտի վարչության պետ Հովիկ Ալեքսանյանի հետ

– Պարոն Ալեքսանյան, համառոտ ներկայացրեք 2016-17 ուստարին մարզի կրթական հաստատություններում:

– Եթե մեկ նախադասությամբ բնութագրեմ, կասեմ, որ 2016-17 ուստարում ունենք նկատելի ձեռքբերումներ, ոգետորիչ հաջողություններ:

Մարզի 1071 շրջանավարտից 617 հոգի կմասնակցի միասնական քննություններին: Դպրոցականների առարկայական օլիմպիադաների մարզային փուլն անցկացվել է 16 առարկայից, որին մասնակցել է 778 աշակերտ, որից 110 աշակերտ իրավունք է ստացել մասնակցել հանրապետական փուլին: Այդ փուլում լավագույն արդյունքներ ցուցաբերած 157 աշակերտ մարզպետ Կահե Հակոբյանի կողմից պարգևատրվեց առաջին, երկրորդ եւ երրորդ կարգի դիպլոմներով: Առիթից օգտվելով՝ պետք է շնորհակալություն հայտնեն նաեւ կազմակերպիչներին, ովքեր լավագույն ասպիտակեցին օլիմպիադայի արդար եւ թափանցիկ անցկացումը, ինչպես նաեւ գիշերակացի, սննդի եւ մի շարք այլ կենցաղային հարցերի լուծումը: Հանրապետական փուլից ունենք 34 մրցանակային տեղ, որից 3-ը՝ առաջին կարգի դիպլոմ՝ Կապանի թիվ 7 հիմնական դպրոցի 7-րդ դասարանի աշակերտուհի Եվա Ստեփանյանը՝ մաթեմատիկայից, Սիսիանի ավագ դպրոցի 10-րդ դասարանի աշակերտուհի Լիլիթ Խաչիկյանը՝ աշխարհագրությունից եւ Շաքեի միջնակարգ դպրոցի 9-րդ դասարանի աշակերտուհի Ալ-

վարդ Կարապետյանը՝ պատմությունից: Մայիսի 24-ին ԿԳ նախարարի պաշտոնակատար Լեւոն Սկրտչյանը դիպլոմներ հանձնեց 8-12-րդ դասարանների՝ առարկայական օլիմպիադայի հանրապետական փուլի առաջին կարգի դիպլոմակիր աշակերտներին: Նշանակալից էին նաեւ դպրոցականների համար երեւանի պետական համալսարանի կազմակերպած համալսարանական օլիմպիադաների ընթացքում գրանցած հաջողությունները: Սրան նույնպես աշակերտները մասնակցեցին ոգետորությամբ, քանի որ լավագույն արդյունքներ գրանցելու դեպքում մայր բուհ ընդունվելու լրացուցիչ հնարավորություն են ստանում: Ուրախությամբ պիտի

արձանագրեմ, որ օլիմպիադաներին մեր աշակերտներն ամենայն պատասխանատվությամբ են վերաբերվում՝ առանց զանազան խտոր ճանապարհների դիմելու եւ, կարելի է ասել, մեկը մյուսին «վերահսկելով»:

Մարզում այս ուստարում ունենք մեդալի 39 թեկնածու:

– Ինչպիսի՞ն էին այս ուստարում մարզի դպրոցներում անցկացված տեսչական ստուգումների արդյունքները:

– Մարզի 23 հանրակրթական դպրոցում 2016թ. հոկտեմբեր ամսին անցկացվեցին տեսչական ստուգումներ, որոնց արդյունքները նույնպես համարում են ուստարվա մեր հաջողություններից մեկը: Իրա-

կանում բավականին գոհացուցիչ արդյունքներ ցուցաբերեցին մեր դպրոցները՝ հաստատելով այն ճշմարտությունը, որ կրթական գործը բավականին լավ է կազմակերպվում մեր հաստատություններում: Որոշակի բացթողումներ կային իրավական դաշտում, որոնք ստուգումներից հետո շտկվեցին: Նշեմ, որ արդեն շատ դպրոցներում առկա ուսուցչի օգնականի հաստիքը բավականին աջակցում է մանկավարժական աշխատանքի կազմակերպման գործին:

– Հանրապետությունում քննարկվող ամենակտուալ հարցերից մեկն էլ դպրոցների օպտիմալացման ծրագիրն է: Արդյո՞ք Սյունիքի մարզի որեւէ դպրոցի սպասվում է օպտիմալացում:

– ՀՀ կառավարության ս.թ. մայիսի 11-ի նիստում վարչապետ Կարեն Կարապետյանը հանձնարարականներ տվեց ԿԳ նախարարի պաշտոնակատար Լեւոն Սկրտչյանին՝ հանրակրթական դպրոցների, միջին մասնագիտական կրթական եւ բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների զարգացման եւ աշխատանքների կազմակերպման օպտիմալացման վերաբերյալ: Նախարարությունն այժմ մշակում է դպրոցների համալիր զարգացման ծրագիր, որի համատեքստում դիտարկվում են քաղաքային դպրոցների վերախմբավորման վերաբերյալ առաջարկություններ՝ հաշվի առնելով ուսուցիչների ծանրաբեռնվածությունը եւ դպրոցների գերբեռնված ու թերբեռնված աշխատանքը: Միավորման շնորհիվ դպրոցն ավելի լիարժեք կաշխատի եւ կկատարի իր ամբողջական ֆունկցիան՝ կրթության որակի ապահովման տեսանկյունից: Սա չի ենթադրում մանկավարժների կրճատում: Իմ կարծիքով՝ նույնիսկ երկու մանկավարժական կոլեկտիվի սինթեզի միջոցով ավելի ուժեղ թիմ կունենանք: Ինչպես ասացի, այս փոփոխությունը վերաբերում է միայն քաղաքային դպրոցներին, բայց ԿԳ նախարարության ներկայացրած մեր առաջարկության մեջ, խորհրդակցելով մարզպետի հետ, մշել ենք այն բոլոր օբյեկտիվ պատճառները, որ առայժմ Սյունիքի մար-

Կապանի լեռնահարստացման կոմբինատը վերագինվում է

Կապանի լեռնահարստացման կոմբինատի տնտեսական առողջացման շրջանակներում շարունակվում են կոմբինատի արտադրական ներուժի լիարժեք օգտագործման եւ փաստացի արտադրողականությունը նախագծային ցուցանիշներին հասցնելու ուղղությամբ աշխատանքները:

Առաջնահերթ իրականացվում է Շահումյանի ստորգետնյա հանքի տեխնիկական վերագինում: Պոլիմետալի կողմից ձեռք բերվելուց հետո Շահումյանի հանքի տեխնիկական պարկը համալրվել է Atlas Copco, Sandvik, Komatsu, Normet ընկերությունների արտադրության հորատման հաստոցներով, բարձիջողափոխող մեքենաներով, ստորգետնյա ինքնաթափերով, մղանով, մկրատածեւ վերահանիչներով: Ընդհանուր թվով հանքի տեխնիկական պարկն արդեն համալրել կամ հին տեխնիկային փոխարինել է 16 միավոր տեխնիկա, մասնավորապես գործընթացի տարբեր փուլերում է եւ կոմբինատում կլինի առաջիկա շաբաթներին:

Ընկերությունը զուգահեռ իրականացնում է ամենակազմի վերապատրաստում տեխնիկայի այնպիսի միավորների պատշաճ շահագործման համար, որոնց հետ աշխատանքի փորձ ունեցող մասնագետներ կոմբինատում չկան՝ այդ գործընթացում ներգրավելով արտադրող ընկերությունների ներկայացուցիչներին:

Տեխնիկական պարկի հզորացման եւ արդիականացման շնորհիվ զգալիորեն բարձրացել են հանքի սարքավորանքի տեխնիկական պատրաստականության եւ օգտագործման գործակիցները, եւ ավելացել է հանքի արտադրողականությունը:

«Կապանի ԼՀԿ» ՓԲԸ հասարակայնության հետ կապերի եւ սոցիալական քաղաքականության բաժին

էջ 7

ՎԱԶԳԵՆ ՄԱՆՈՒԿՅԱՆ. «Ես չեմ կարծում, որ մի քանի կոպեկ խնայելու համար արժե գնալ համայնքների խոշորացման, լավ մտածված չե...»

Համայնքների խոշորացման ռեֆորմը, կարծում եմ, լուրջ մտածված չէ, մենք մի քանի փարի է, ինչ քննարկումներ ենք անցկացնում Հանրային խորհրդում, նախարարների ենք կանչել, միասին քննարկել:

Ձարմանալի է, որ դրան կտրականապես դեմ էր Վլադիմիր Մովսիսյանը, որը եւ վարչապետ է եղել, եւ Կենտկոմի առաջին քարտուղար: Ինքն օրինակ էր բերում, որ չեմ հիշում, որ թվականին, երբ խորհրդային Միության մեջ էինք, նույն բանը Հայաստանում կատարեցին, եւ մոտավորապես 200 գյուղ Հայաստանում փակվեց: Երբ դրա մասին բանակցում էինք, դեռ Կարեն Կարապետյանը վարչապետ չէր, շատ ավելի շուտ էր, մենք տարբեր առաջարկություններ էինք անում, բայց վերջում եկանք այն համաձայնության, որ երբեք շրջանում պիտի միասին ծրագիր անեն, մի հատ տեսնեն՝ ինչ է ստացվում, հետո նոր

տարածեն ամբողջ Հայաստանում:

Այդ պիլոտային ծրագիրը փաստորեն արվեց Լոռիում, Տավուշում եւ Սյունիքում, բայց արդյունքները ոչ մեկը չի քննարկել, այսինքն՝ պարզ չէ, թե այդտեղ ինչ արդյունքներ բերեց: Առանց այդ արդյունքները քննարկելու ինչպե՞ս եւ տարածում ամբողջ Հայաստանում: Հետո գիտեք, Հայաստանը շատ տարօրինակ տեղ է, այսինքն՝ ամեն տեղում դու պետք է մտածես, չես կարող մի ընդհանուր սկզբունք մտածես, եւ կարծում եմ, որ դա նախեսառաջ պիտի լինի ժողովրդի ցանկությամբ, այսինքն՝ դու պետք է գնաս, քարոզես, եթե ժողովուրդը համաձայնեց՝ այդ մի մասում կարելի է անել, եթե ժողովուրդը համաձայն չէ, այն մյուս մասում թող չանի:

|| Տարբեր գյուղեր կան, որ իրար հետ միավորել ուղղակի չես կարող: Ես պաշտպա-

նության նախարար էի, գունդ էի ստեղծում, ինձ ասացին՝ չի կարող մի խմբում գործիցի ու սիսիանցի լինի, ինչքան էլ դա տարօրինակ է, որովհետեւ տարբեր հատկություններ ունեն, այսինքն՝ իրար կողքի ապրում են, բայց տարբեր հատկություններ ունեն:

Ես չեմ կարծում, որ մի քանի կոպեկ խնայելու համար արժե գնալ համայնքների խոշորացման, եւ կարծում եմ, լավ մտածված չէ, արժեք հետաձգել, փորձել մեկ ուրիշ տեղում անել, տարբեր տեղերում մարդկանց հետ խոսելով՝ անել: Այդ ծրագիրը որ ընդունվեց, մենք Գլխիցան էինք գնացել՝ սահմանաձեռն շրջան, ժողովրդի հետ որ խոսում էինք, ժողովուրդը եւ չէր իմանում, չնայած իրենց մոտ արդեն սկսել էին իրականացնել, եւ մեծ մասը դեմ էր: Եթե ժողովուրդը դեմ է, ինչո՞ւ ես անում, այդ մարդիկ են չէ՞ ապրելու այդ համակարգում:

Հարված «Ռ-Էվոլյուցիա» հաղորդաշարի մայիսի 28-ի թողարկումից

«Ագրոբիոպրոդուկտ» ընդլայնում է արտադրությունը

վում: Այստեղ գերմանական ժամանակակից սարքավորումներ են տեղադրվել, «Չիլեր» կոչվող սարքավորումը նույնիսկ Եվրոպայում է հազվադեպ հանդիպում: Այն հավի միսն ավելի հյութեղ ու համեղ է դարձնում. մաքրում ավելորդ կեղտից ու հոտերից: Դրանք մոնտաժել-կարգաբերել են գերմանացի մասնագետները, մարդու միջամտությունը հասցված է նվազագույնի, մանավանդ հավի մորթման եւ վլացման ժամանակ բոլոր գործընթացները կատարում են սարքավորումները: Եվս մի առանձնահատկություն. հավերը բտվում են հատակային պահվածքով եւ ոչ թե վանդակային: Ընկերության հիմնադիրը բացատրում է, որ եթե հավը շարժման մեջ է լինում, նրա միսը ավելի համեղ է լինում, քան վանդակում պահած հավի, տնական հավի մսի որակներ է ստանում: «Ենչտը դնում ենք որակի վրա, ոչ մի քիմիական բաղադրիչ չկա բտվող հավի կերակրացանկում: Մինչեւ յոթ օրական ծոին վիտամին-

ներ ենք տալիս, հետո դադարեցնում, որպեսզի համը չանցնի ծոի մսին»: Ի դեպ, թռչնի կերի մասին: Ցորեն, սոյա եւ եգիպտացորեն, - սրանք են թռչնի տրվող հիմնա-

կան կերերը: Ցորենը գնում են մարզի մենատնտեսներից, սոյան եւ եգիպտացորենը ներկրում են: Զրուցակցիս փոխանցմամբ՝ մեզ մոտ սոյա չեն աճեցնում, Երեւանից են ներկրում, վաճառողն իր գինն է թելադրում: Ուստի տեղում փորձնական ցանք են կատարել, եւ դրական արդյունք ստանալու դեպքում իրենք իրենց գլխի ճարը կտեսնեն: Այլ է բանը եգիպտացորենի դեպքում, որն աճեցնելու համար ոռոգովի հողատարածություն է հարկավոր: Բայց այդպիսի վիճակը մեղը չի գցում գործարարին, որը թռչնակերի խնդրի լուծման շատ օպտիմալ ուղի է մտածել եւ իրականություն դարձրել. տեղում համակցված կեր են ստանում: Թռչնարտադրությունը ռիսկային ուղի է, մի օրում տարիների չարչարանքը կարող է ջուրը լցվել: Բոլորիս հիշողության մեջ թարմ է, թե թռչնագրիպը մի քանի տարի առաջ ինչ «ավերածություններ» էր գործում, ինչ վնասներ հասցրեց թռչնարտադրությանը: - Ծուռն Իրանից ենք ստանում,

այնտեղ մայր հավին պատվաստումներ արված պիտի լինեն, որ հիվանդությունը ծոին չփոխանցվի: Այստեղ մի քանի անգամ պատվաստումներ ենք անում՝ տարբեր հիվանդությունների դեմ, մինչեւ օրական ծուտը մաստու հավ դառնա, - մանրամասնում է գոտտեխնիկ Ռազմիկ Ալեքսանյանը, ով երկար տարիներ աշխատել է Կապանի թռչնաֆաբրիկայում: Խոսք եղավ թռչնի մսի՝ շուկայում մրցակցության մասին. «Շուկայում անարխիա է, - ավելի հարմար բառ չի գտնում գործարարը, - Ռուսաստանից, Պարսկաստանից, այլ տեղերից հավեր են ներկրում, այստեղ փաթեթավորում, իրենց ապրանքանիշով վաճառքի հանում: Մենք չենք կարող գնորդին խաբել, բացի այդ՝ մեր արտադրանքը գովազդի կարիք չունի, ինքն է իր

թյունն է: Ցորենը ձեռք են բերում տեղացի արտադրողներից, շուտով կսկսվի հասկավոր մշակաբույսերի բերքահավաքը, ցորենի մթերումն էլ չի ուշանա: Մոտավոր հաշվարկներով՝ Կապանում յոթ տոննա այլուր է իրացնում: Մարզում ալրադացներ շատ կան, մանավանդ Սիսիանում, Գորիսում, մրցակցությանը դիմանալու խնդիր կա: Ուստի դրան դիմանալու համար մտադրություն ունեն այլուր արտադրել՝ դիետիկ հաց թխելու համար: - Որպեսզի մեր արտադրած այլուրը մրցունակ լինի, վաճառում ենք մայրաքաղաքային գներով, այսինքն՝ շահավետ է «Ագրոբիոպրոդուկտ» այլուրը գնել, - համոզված է գործարարը: Ըստ կարեւոր է հանգամանքը, որ գործի մարդը սոցիալական շատ կարեւոր խնդիր է լուծել՝ զբաղվա-

համար ճանապարհ հարթում»: Նաեւ հավելում է, որ պայմանագրեր ունեն կնքված մարզկենտրոնի դպրոցների, մանկապարտեզների հետ: - Թռչնարտադրության հետ կապված հույսերն արդարացվել են, - հարց ենք ուղղում մեր գրուցակցին: «Դժգոհ չենք, աշխատում ենք ճիշտ կազմակերպել մեր աշխատանքը», - լինում է պատասխանը: Զընթաց տեղեկանում ենք, որ ընկերությունը հավի միսը մատակարարում է կիլոգրամը 1370 դրամով, եւ մտածում սեփական կերարտադրությանը զարկ տալով՝ արտադրանքի ինքնարժեքն իջեցնել: «Ագրոբիոպրոդուկտ» ՍՊ ընկերության գործունեության երրորդ ուղղությունն այլուրի արտադրու-

ծության խնդիրը: Միջին աշխատավարձի մասին հարց չհնչեցրինք, քանզի ընկերությունը շարունակում է ընդլայնել արտադրությունը: Այժմ ընկերությունում ներգրավված է քառասունից ավելի աշխատող, շինարարության ընթացքում նրանց թիվը հասնում էր յոթսունսունի: Ինչպես փոխանցեց հիմնադիրը, առայժմ աշխատում են նախագծային հզորությունների 30 տոկոսի չափով: Եղածով բնավ չեն բավարարվում: Խոսքն արտադրանքի տեսակաճում ընդլայնման վերաբերյալ է: Նաեւ մտածում են ձուկ բուծելու մասին, անհրաժեշտ նախադրյալները ստեղծել են: **ՎԱՀՐԱՍ ՕՐԲԵԼՅԱՆ**

Շամբ գյուղի հրապարակը՝ նահապակ գինվոր Մայիս Միրզոյանի անվամբ

Արցախյան պատերազմում զոհված շամբցիների հիշատակին, գյուղի հրապարակն անվանակոչում ենք «Միսականի» հրամանատարներից մեկի, համայնքի նախկին ղեկավար Մայիս Միրզոյանի անունով: Արցախյան պատերազմը չի ավարտվել, քանի դեռ հաշտության պայմանագիր չի կնքվել: Երիցս փառք այն ժողովրդին, նրա մայրերին, որ նման զավակներ են ծնել, երիցս փառք այն բանակին, որ այսօր ունենք՝ իր հրամանատարներով, քաջ զինվորներով: Փառք այն համայնքին, որ կարողանում է հավերժացնել իր նահատակ զինվորի, իր մարտիրոսված զավակների հիշատակը: Ես խոնարհվում եմ իմ զինակից ընկերների, զոհվածների, նրանց ծնող մայրերի եւ ժողովրդի առջեւ: Մենք երբեք չպետք է տարանջատենք Արցախյան պատերազմն ու ապրիլյան պատերազմը, դրանց

արանքում եւ դրանցից հետո ընկած մեր քաջերին: Ցավով եմ նշում. ապրիլյան պատերազմում Սյունիքը տվեց 13 զոհ, չտարանջատենք նրանց Արցախյան պատերազմի զոհերից», - ասաց հրամանատարը: Զոհված զինվորի մայր Յոդիկ Ասրյանն իր հուզիչ խոսքում ասաց, որ մեր բոլոր տղաներն էլ հերոսներ են, քանի որ հայրենյաց սուրբ գործի համար են նահատակվել եւ անմահացել: Նաեւ ասաց, որ հարգանքի ու երախտագիտության են արժանի բոլոր նրանք, ովքեր ողջ են վերադարձել պատերազմից: Նա խաղաղություն մաղթեց հայ ժողովրդին, զինվորներին՝ բարի ծառայություն եւ վերադարձ իրենց ընտանիքներ: «Թող մեր մայրերն այսուհետ չլացեն, թող նրանք հպարտությամբ իրենց զիրկը բացեն առողջ եւ հաղթանակած որդիների համար»: Սյունյաց թեմի առաջնորդական

տեղապահ տեր Մակար վարդապետ Դակոյանն իր օրհնանքի խոսքում ասաց. «Քաջքարն այսօր մենք կանգնեցնում ենք ի նշան հաղթության, ի նշան մեր ննջեցյալների, նրանց հոգու փրկության: Այսօր խաջարեր ենք կանգնեցնում նաեւ մեր հայրենիքի սահմաններին, որպեսզի Աստված պահպանի եւ զորեղացնի մեր զինվորներին, որպեսզի հոգեւոր եւ մարմնավոր թշնամին մուտք չգործի մեր տարածքները: Սա ուրախալի առիթ է, որ հայ ազգը հիշում է իր հերոսին, իր նահատակներին: Մեր երեխաներին այսպիսի միջոցառումներով, խորհուրդներով դաստիարակում ենք հայրենասիրական ոգով: Փառք Աստծո, որ լույս ծագեց մեր երկրի, մեր ժողովրդի վրա, եւ նա այսօր հիշում է իր հերոսներին՝ Անդրանիկին, Նժդեհին, Գեորգ Զաուչին, որ ունեցանք անկախ պետականություն եւ այսօր էլ նորօրյա

պետականությունը կերտած մարդկանց ենք փառաբանում, մեր զոհված ազատամարտիկներին, մեր զինվորներին: Թող տա Աստված, որ էլ չունենանք զոհեր եւ ունենանք միայն խաղաղ երկիր, մեր զինվորները ծառայեն խաղաղության թեւերի տակ, կերտեն ու զորացնեն հայոց հայրենիքը եւ հայոց հավատը»:

Հիշատակի միջոցառումն իրենց գեղեցիկ կատարումներով եզրափակեցին գյուղի միջնակարգ դպրոցի գեղարվեստական ինքնագործ խմբերի սաները (ղեկավար՝ Լուսինե Զովհաննիսյան): Միջոցառումը վարեց Սիսիանի համայնքապետարանի ներկայացուցիչ Նարա Զովհաննիսյանը: **ՍՈՒՍԱՆԱ ԲԱԲԱԶՆՅԱՆ**

ԱՆԴՐԵՅ ՍԻՆՅԱԿՈՎ. «Այսպեղ ես անհարմարավետության զգացում չեմ ունեցել»

Հարցազրույց «Ազարակի պղնձամուլիբդենային կոմբինատ» փակ բաժնետիրական ընկերության տնօրեն Անդրեյ Սինյակովի հետ

Եջ 1 Այն է, որ այնտեղ ինը ամիս ծնեռ է լինում, այստեղ՝ ինը ամիս ամառ: Ինձ շատ ջերմությամբ ընդունեցին եւ համայնքը, եւ կոմբինատի անձնակազմը, այնպես որ անհարմարավետության զգացում չեմ ունեցել:

– Հանքարդյունաբերության մեջ վերջին մեկ-երկու տարում միջազգային մասշտաբով հիմնախնդիր էր գների ցածր միջոց, որը, կարծես, մի փոքր կայունացել է: Ինչպե՞ս եք գնահատում գների ներկա վիճակը, արդյո՞ք կարելի է համարել, որ կայունացման ճանապարհ եք դուրս եկել:

– 2015-2016 թվականներին դժվարին իրավիճակ էր ստեղծվել լեռնահանքային արդյունաբերության մեջ՝ կապված առանձախարհային շուկայում գումարի մետաղների գների անկման հետ: Բայց ինչպես ցույց է տալիս վիճակագրությունը, 2016-ի վերջին եռամսյակում մետաղների գների փոքր-ինչ կայունացում արձանագրվեց, իսկ այս տարվա հունվարին մեկ տոննա պղնձի գինը հասավ վեց հազար դոլարի, հինգ 5600 դոլար է: Չնայած ձեռնարկության բյուջեն կազմվել է այդ ցուցանիշների սահմաններում, բայց այսօր ամառը նախ հնարավորություններ ենք փնտրում. դա նախևառաջ արտադրության օպտիմալացումն է, ծախսերը նվազագույնի հասցնելն առանց աշխատողների թվաքանակը կրճատելու: «Գեոպրոմայնինգ» ընկերության խումբը ես մեր կոմբինատի կոլեկտիվն ու ես ամենամեծ գիտակցում ենք, որ պիտի առաջիկայում արդյունավետ աշխատենք: Ես արդեն որոշակի առաջընթաց եմ նշմարում. մենք երկու միլիոն դոլարի ներդրում ենք կատարել, լեռնարդյունաբերական նոր տեխնիկայի առաջին խմբաքանակն ենք ստացել՝ թրթուրավոր էքսկավատոր, բուլդոզերներ, 55 տոննա բեռնատարողությամբ ինքնաթիռի առաջին խմբաքանակը՝ 5 մեքենա, ստացել ենք հունիսին, հուլիսի սկզբին կատանանք երկրորդ խմբաքանակը: Դա հնարավոր դարձավ ծախսերի օպտիմալացման շնորհիվ, որ ձեռնարկությունում կատարեցինք: Մենք ոչ թե հույս ունենք, այլ համոզված ենք, որ կհասնենք այն արտադրական ցուցանիշներին, որ պլանավորել ենք:

– Այս տարվա փետրվարի 3-ին նշանակվել եք ձեռնարկության տնօրեն, ձեռնարկությանը ծանոթանալու հնարավորություն եք ունեցել: Ինչպե՞ս եք գնահատում կոմբինատի կարգային ներուժը, մասնագետների պատրաստվածությունը:

– Պիտի ասեմ, որ կարգային խնդիր ոչ միայն մեր կոմբինատում, այլ ամենուր կա: Հիշե՛ք՝ նախկինում մի կարգավիճակ էր շրջանառվում՝ կարգերն են որոշում ամեն ինչ: Կարգերի հարցում որոշակի դժվարություն կա, ես կարգային հարցում պաշտպանում եմ «Գեոպրոմայնինգ» ընկերության քաղաքականությունը. նախևառաջ նախապատվությունը տալ տեղացի կարգերին: Վերջին երկու տարում կոմբինատի միջոցներից կարգերի պատրաստման նպատակով գու-

մարներ են հատկացվել, որ նույնիսկ պատանիները եւ աղջիկները դպրոցական տարիքից հաղորդակցվեն կոմբինատի տեխնոլոգիական պրոցեսներին: Այդ քաղաքականությունն առաջիկայում ես պիտի շարունակեմ: Հիմնականում կոմբինատը կարգային ներուժ ունի, պարզապես կուզեի, որ նրանց որակավորումն ավելի բարձր լիներ, եթե ձեռնարկության կարգերի վիճակագրությանն ես ծանոթանում, ապա պարզվում է, որ կարգերի 15-16 տոկոսն ունի բարձրագույն կրթություն, մեծամասամբ աշխատում են 10-15 տարի, նույնիսկ 2015-2016 թվականներին, երբ լեռնահանքային ոլորտում ծանր իրավիճակ ստեղծվեց, ձեռնարկությունում կրճատումներ չեղան, եւ հիմնական շեշտը դնում ենք տեղացի, տարածաշրջանի կարգերի վրա:

– Առաջիկայում սպասվո՞ւմ է ձեռնարկությունում նոր տեխնիկայի եւ տեխնոլոգիայի ներդրում: Ձեզ գոհացնո՞ւմ է կոմբինատի այսօրվա տեխնիկական զինվածությունը, թեպես զրույցի սկզբում այդ մասին որոշակի խոսեցիք:

– Պիտի ասեմ, որ «Գեոպրոմայնինգ» միջազգային խումբը, սկսած 2008 թվականից, Ազարակի պղնձամուլիբդենային կոմբինատում մոտ 70 մլն դոլարի ներդրում է կատարել, ինչը հնարավորություն է տվել պահպանել ձեռնարկության աշխարհաքաղաքական նշանակությունը, նաեւ լուծում տալ տարածաշրջանի սոցիալ-տնտեսական հարցերին: Այստեղ չորրորդ ամիսն է, ինչ աշխատում եմ, նույնիսկ այդ կարճ ժամանակահատվածում, համաձայնեցնելով սեփականատեր խմբի հետ, ձեռք ենք բերել որոշակի տեխնիկա եւ սարքավորումներ, ինչը միտված է ձեռնարկության հզորությունների պահպանմանը, որոնք այժմ կան: Արդեն մեծցի, որ 2015-2016 թվականները դժվարին էին մեր ոլորտի համար, ձեռնարկությունում տեխնիկական վերագինումն չէր կատարվել՝ կապված գումարի մետաղների գների անկման հետ, մի քանի սարքավորում շարքից դուրս էր եկել, պահեստամասերի պակաս կար:

|| Մենք այն համոզմանն ենք, որ հաստկորեն եւ արագ պիտի արձագանքենք տնտեսական շուկայում կատարվող փոփոխություններին, հասնենք պլանային ցուցանիշների կատարման մակարդակին, մենք սոցիալական պատասխանատվություն ունենք այս տարածաշրջանի նկատմամբ, մարդիկ էլ, տեսնելով, որ կոմբինատը տեխնիկայես վերագինվում է, ոգեւորվում են, փայլ է նկատվում նրանց աշխատում, ինչպես ստում են՝ ձեռքները քոր է գալիս աշխատելու համար:

– Որո՞նք են կոմբինատի առջեւ ծառայած առաջնահերթ հիմ-

նախնդիրները, որ լինելու են Ձեր տեսադաշտում պաշտոնավարման ընթացքում:

– Նախ՝ շարունակել տեխնիկական վերագինումը, արտադրության պլանը չիջեցնել, պահպանել կոմբինատի, ինչպես նաեւ «Գեոպրոմայնինգի» զարգացման ռազմավարությունը:

Երկրորդ՝ ծախսերի օպտիմալացումը: Ինչպես հայտնի է, վերջին երեք տարում վնասով ենք աշխատում: Մեզ հույժ անհրաժեշտ է օպտիմալացնել ծախսերը, այդ ուղղությամբ որոշակի աշխատանքներ ենք կատարել՝ հաշվի առնելով միջազգային շուկայի կոնյունկտուրան: Եվ ամենակարեւորը՝ այս վերջին տարիներին կոմբինատի լեռնային աշխատանքներում հետընթաց է գրանցվել: Այսօր մենք քննարկում ենք, թե ինչպես նվազեցնել ծախսերը, հասնել նախագծային ցուցանիշներին, որոնք նախանշված են բաց հանքի համար:

– Ազարակը յուրօրինակ քաղաք-ձեռնարկություն է, ստեղծվել է կոմբինատի բազայի վրա, կոմբինատը մեծապես նպաստել է Ազարակի կառուցապատմանը, մեզ հետաքրքրում է, թե նոր տնօրենը սոցիալական ինչ քաղաքականություն է վարելու, սոցիալական ինչ ծրագրեր է իրականացնելու քաղաքում:

– Սոցիալական քաղաքականությունն ավանդաբար միշտ առաջնահերթ է եղել, այն իրականացվել է մինչեւ իմ պաշտոնավարությունը, դա «Գեոպրոմայնինգ» միջազգային խմբի զարգացման ռազմավարությունն է, մենք պայմանավորվածություններ ունենք հանրապետության կառավարության հետ, կոմբինատը մասնաճյուղներ է անում սոցիալական նպատակներով, մեր հովանավորության ներքո են Ազարակի մանկապարտեզը, դպրոցը, հնարավորության սահմաններում նորոգումներ ենք իրականացնում, ավտոտրանսպորտ հատկացնում, լեռնային տեխնիկա տրամադրում տեղական իշխանություններին: Երկրորդ, որ Ազարակը քաղաք-ձեռնարկություն է, նրանք՝ կոմբինատն ու քաղաքը, ապրում են ձեռք ձեռքի տված, միմյանց հոգսերով: Կասեմ, որ կոմբինատի սոցիալական քաղաքականությունն անհրաժեշտ բարձրության վրա է:

– Այսօրվա դրությամբ որքա՞ն մարդ է աշխատում ձեռնարկությունում, աշխատատեղերի ավելացո՞ւմ, թե՞ նվազում է սպասվում առաջիկայում:

– 940 մարդ, առայժմ՝ 2017 թվականի արտադրական ցուցանիշների հետ կապված, նոր աշխատատեղեր չեն նախատեսվում: Բացարձեւ՝ ինչու: Այս կոլեկտիվով, մարդկանց այս թվաքանակով կարող ենք նախանշված արտադրական ցուցանիշներին հասնել, ավելորդ ծախսեր չենք նախատեսում, ջանում ենք որ օղակում հնարավոր է՝ նվազեցնել ծախսերը, բարձրացնել արտադրողականությունը՝ առանց առկա հաստիքները կրճատելու:

– Կուզե՞ինք իմանալ ձեռնարկության տնօրենության եւ

կոմբինատի արհեստակցական կազմակերպության փոխհարաբերության մասին: Խորհրդային տարիներին արհկոմին ավելի լուրջ դերակատարություն էր վերապահված:

– Չգիտեմ, մյուս ձեռնարկություններում ինչպես, մեր կոմբինատում արհեստակցական կազմակերպությանը լուրջ դերակատարություն է վերապահված:

|| Մենք արհկոմի հետ համագործակցում ենք ամենատարբեր հարցերով, դա նախևառաջ զանազան միջոցառումների անցկացումն է, որ միտված է կոլեկտիվի համախմբմանը, մեր շփումներում մեծ տեղ է գրավում աշխատանքային օրենսգրքին առնչվող հարցերի քննարկումը:

Գործնականում ես ամեն օր շփվում եմ արհկոմի նախագահի հետ, նախորդ շաբաթվա ընթացքում, ըստ արտադրամասերի, հանդիպել եմ մարդկանց հետ, խորհրդակցություններ անցկացրել, ամեն մի արտադրամասում ներկայացրել ձեռնարկությունում տիրող իրավիճակը, թե ինչ հեռանկարներ կան, ինչ է անհրաժեշտ անել, կատարված գործերին գնահատական տվել: Այս ամենում մեզ արհկոմը շատ է օգնում:

– Բնապահպանական խնդիրները, կարծես, չեն նվազում նաեւ Ազարակ քաղաքում: Կարծե՞ա՞ն գետն էլ տարիներ ի վեր յուրօրինակ պոչուկատարի է վերածվել: Ինչպե՞ս եք գնահատում Ազարակում եւ մերձակայքում ստեղծված բնապահպանական վիճակը եւ ի՞նչ ծրագիր ունեք այդ ուղղությամբ:

– Ի դեպ ասեմ, որ Կարճեւան գետի աղտոտումը ոչ մի պարագայում կապված չէ կոմբինատի հետ: Դուք երեւի նկատի ունեք տարբեր բնապահպանական կազմակերպությունների հրապարակումները: Կոմբինատը չի կարող աղտոտել Կարճեւան գետը մի պարզ պատճառով, քանզի կոմբինատի թափուկատարն անցնում է բուրդուկին այլ տեղով: Մենք էլ գետից մուշուրը ենք վերցրել, ներկայացրել բնապահպանական տեսչությանը, դա պղտոր ջուր է, որ գալիս է սարերից: Դա դեռ ամենը չէ:

|| Ազարակի կոմբինատը եռամսյակը մեկ մաքրում է Կարճեւան գետի հունը, հեղեղատարները (վերջին անգամ քսան օր առաջ ենք մաքրել): Նույնիսկ ֆիզիկայես հնարավոր չէ, որ կոմբինատի արտանետումները լցվեն այդ գետի հունը:

Քանիցս այդ մասին ասվել է, գրվել է, բայց երբեմն-երբեմն այստեղ են գալիս բնապահպանական կազմակերպությունների ներկայացուցիչներ, այդ գետից պղտոր ջրի մուշուր վերցնում եւ դրանից պատմություն սարքում: Շրջակա միջավայրի պահպանության հարցերը կոմբինատի ղեկավարության տեսադաշտում են: Դեռ ավելին, մենք ծրագիր ունենք նախատեսված մինչեւ 2020 թվականը, որ ներառում է բնապահպանական վիճակի բարելավումը, թեեւ դա օրենսդրությամբ բնավ էլ նախատեսված չէ: Կոմբինատը ֆինանսական միջոցներ է գտնում՝ վերակառուցելու պոչամբարը, որ թափոնաջրերը պարզաջրվեն եւ նորից կոմբինատ մղվեն:

– Դուք աշխատել եք Ռուսաս-

տանի Դաշնության առաջատար հանքարդյունաբերական ձեռնարկություններում, իսկ հիմա Հայաստանում եք՝ Ազարակում: Հետաքրքիր է՝ շա՞տ է տարբերությունը Ռուսաստանի եւ Հայաստանի նմանատիպ ձեռնարկությունների միջեւ՝ տեխնիկական առումով, կարգերի պատրաստվածության, աշխատանքի կազմակերպման, օրենսդրության առումով:

– Մենք, նախևառաջ, այստեղ աշխատելու ենք եկել, աշխատանքը բավականին հետաքրքիր է, այստեղ չենք եկել շրջագայելու, մարդկանց այդ խմբից չենք: Դժվարություններ կան արդյունաբերության բոլոր բնագավառներում՝ եւ մետալուրգիայի, եւ հանքաքարի արդյունահանման, եւ արտադրանքի իրացման ոլորտներում: Ինչպես տեսաք, 2009 թվականի ֆինանսատնտեսական ճգնաժամը չչորացրեց ոչ մի ձեռնարկություն, այդ թվում էւ Ազարակի պղնձամուլիբդենային կոմբինատը: Կան ձեռնարկություններ, որոնց ֆինանսատնտեսական վիճակը բարվոք է, կան այնպիսիք, որոնք լուրջ դժվարություններ ունեն: Տարբեր ձեռնարկություններում եմ աշխատել. ես կասեմ, որ խորհրդային Միության օրոք մի տնտեսական համակարգի մեջ էինք գործում: Ռուսաստանի Դաշնությունում ես լավ օրենքներ եմ ընդունվել, մանավանդ բնապահպանության հետ կապված շատ կոչող, «պահանջկոտ» օրենքներ են ընդունվել, կասե՛ի՛ աշխարհի ոչ մի երկրում նման օրենքներ չեն ընդունվել: Հայաստանի Հանրապետությունը եւս հասարակության, բնության, հայրենիքի հանդեպ պարտավորված լինելու վերաբերյալ օրենքներ է ընդունել:

– Դուք ղեկավարում եք հանրապետության հզոր ձեռնարկություններից մեկը, այնուամենայնիվ, ի՞նչ հիմնախնդիրների եք բախտվում այստեղ:

– Այստեղ հիմնախնդիրներ չկան, արտադրանքի իրացման շուկա լինի, մետաղական միջազգային բորսայում գները կայուն լինեն՝ ձեռնարկությունն ազատորեն կգործի: Մենք այսօր ձեռնարկության անխափան աշխատանքի ուղիներ ենք փնտրում: Յուրաքանչյուր ձեռնարկությունում կատարյալ ոչինչ չկա, օղակներ կան, որ հստակ պիտի կարգավորեն, տեղեր կան, որտեղ պիտի նվազեցնես ծախսերը, մի այլ ճակատում օպտիմալացնես գործընթացները, այն հաշվով, որ գործն առաջ ընթանա նվազագույն ֆինանսական եւ կապիտալ ծախսերի դեպքում: Այստեղ նկատում եմ, որ նախկինում ճիշտ որոշումներ են կայացրել, արտադրական գործընթացներն օպտիմալացման ճիշտ ուղղությամբ են տարել, հարցեր էլ կան, որ մենք ենք շուկայում, որ ձեռնարկությունն աշխատի ավելի շահութաբեր, ավելի արդյունավետ, բարձրարտադրողական, դրանով էլ պայմանավորված տարածաշրջանի բնակչության կենսամակարդակը, եւ կոմբինատին ամբողջությամբ:

– Ինչպե՞ս եք վերաբերվում հրապարակայնությանը, առհասարակ մամուլի հետ փոխհարաբերություններին:

– Ես շատ բաց մարդ եմ, հետեւում եմ ֆեյսբուքի գրառումներին, անհրաժեշտության դեպքում մեկնաբանություններ եմ գրում, երբեմն մամուլի հաղորդակցություններ եմ պատրաստում: Իմ գործունեության վերջին երկու տարում, մինչեւ այստեղ գալս, Սախայի Հանրապետության (Յակուտիա) արդյունաբերության եւ երկրաբանության նախարարի տեղակալն էի, շատ եմ շփվել լրագրողների հետ, դա իմ կենսադիտարկությունն է: Չեմ սիրում դեղին մամուլը, չնայած բոլորի հետ էլ շփվել եմ, խոսքը լրագրողների

մասին է, նույնիսկ դեղին մամուլի հետ զիջումների ենք հասել՝ ձգտելով մամուլի դաշտի ընդլայնմանը:

– Եթե գաղտնիք չէ, ի՞նչ հարցերով են ձեզ դիմում մարդիկ:

– Հիմնականում դիմում են սոցիալական օժանդակության հարցերով, դա աշխատավարձի բարձրացումն է, թեպետ ասեմ, որ մեր ձեռնարկությունում աշխատավարձը 30 տոկոսով բարձր է հանրապետության միջին աշխատավարձից: Իհարկե, դրանով չենք բավարարվում, այս տարվա ընթացքում, ինչպես հայտարարել են ձեռնարկության մարդկանց հետ հանդիպումներում, վերանայելու ենք աշխատավարձի համակարգը, իհարկե, դա սերտորեն կապված է լինելու արտադրողականության բարձրացման հետ, որից էլ բխելու է աշխատավարձի բարձրացումը: Զենք այնպես մենք աշխատավարձն իրավունք չունենք բարձրացնելու: Աշխատավարձի տրամադրման նոր համակարգ կլինի, երբ ավելի շատ արտադրանք կտանք, ուրեմն ես պարզեցվածքներ կլինեն:

Մեր տարածաշրջանը կտրված է մայրաքաղաքից, մեզ դիմում են մայրաքաղաքում առողջությունը վերականգնելու խնդրանքով: Թեպետ Մեղրու բժշկական կենտրոնը ես լավ եմ համարում՝ արդիական սարքավորումներով կահավորված: Բայց նեղ մասնագետների պակասը, հավանաբար, մարդկանց ստիպում է բռնելու մայրաքաղաքի ճամփան:

Մարդիկ հետաքրքրվում են, թե երբ վերջապես Մեղրու տարածաշրջանը կգազիֆիկացվի: Անկեղծ ասած՝ գարնացած են, որ խորհրդային տարիներին էլ այս ռեզիդը գազիֆիկացված չէր: Մեր գրույցի ընթացքում արդեն շոշափեցիք բնակահայանության խնդիրը, մարդիկ իրենց բնակարանները տաքացնում են՝ ինչով պատահի, դա էլ, չէ՞, աղտոտում է օդային ավազանը: Բացի դրանից, երբ գազիֆիկացվեն Մեղրին ու Ագարակը, այստեղ ծառեր էլ քիչ կհատվեն:

Այս աշխատասենյակում գտնվողներս ապրել ենք խորհրդային ժամանակներում, հիշում ենք, տնտեսական այլ համակարգի մեջ էինք ապրում, քառորդ դար է, ինչ ապրում ենք տնտեսական այլ մոդելի պայմաններում, բոլոր ձեռնարկությունները գործում են բիզնեսի օրենքներով: Մարդիկ սրան դժվարությամբ են հարմարվում: Այսօր շուկայում մետաղի գները եթե ընկնում են, դա ցավագոյն է անդրադառնում մեր ձեռնարկության, նրա վարման օտարակալ քաղաքականության վրա:

– Ի դեպ, ազատ ժամանակ ունենո՞ւմ եք եւ ինչո՞վ եք այն լցնում, ինչո՞վ եք զբաղվում եւ ընդհանրապես ի՞նչ եւ Ձեզ առավել հետաքրքրում մեր երկրում:

– Այսօրվա դրությամբ ազատ ժամանակ չունեմ, որովհետեւ ամեն րոպեյն ինձ համար ոսկու արծեք ունի: Եթե լինում է, ընտանիքիս հետ եմ անցկացնում: Այս երեք ամիսներին, ինչ այստեղ եմ, կոմբինատում վերականգնվել են մարզական միջոցառումները, շաբաթը մեկ-երկու անգամ զբաղվում ենք վոլեյբոլով, ցանկացողները բասկետբոլով: Շուտով ֆուտբոլ կխաղանք Ագարակի խաղադաշտում, հնարավորության սահմաններում ֆուտբոլային մրցում կկազմակերպենք կոմբինատի արտադրամասերի միջեւ, մտածում ենք ընկերական հանդիպումներ կազմակերպել Ագարակի գնդի, Մեղրու սահմանապահ ջոկատի հետ: Իսկ ընդհանրապես շատ եմ սիրում որսորդությունը, ձկնորսությունը: Փիտեմ, որ դրանցով զբաղվելու հնարավորություններ կան այստեղ: Ավա՞ղ, մի րոպե ազատ ժամանակ չունեմ:

Ջրույցը՝ ՎԱՅՐԱՍ ՕՐԲԵԼՅԱՆԻ

Ազնավուրի որդին՝ Նիկոլան, մկրտվել է Տաթևում

«Ավորա» համաշխարհային մարդասիրական նախաձեռնության շրջանակում Հայաստանում գրվող աշխարհահռչակ շանսոնյե, Հայաստանի ազգային հերոս Շառլ Ազնավուրը մայիսի 31-ին այցելել է Տաթևի վանական համալիր, հաղորդում է Հայաստանի գարգացման նախաձեռնություններ հիմնադրամը՝

IDeA-ն:

Մատենոյին ուղեկցում էին որդին՝ Նիկոլա Ազնավուրը, երգչի ընկերներն ու գործընկերները: Շառլ Ազնավուրի առաջին կանգառը «Տաթևեր» ճոպանուղու կառուցմանը կայանում էր, որտեղ մեծամունտ երգչին դիմավորեցին «Հայաստանի գարգացման նախաձեռնություններ» (IDeA) հիմնադրամի տնօրեն

Էդգար Մանուկյանը, ճոպանուղու տնօրեն Վահե Բաղդասարյանը, հիմնադրամի աշխատակիցները: Էդգար Մանուկյանը Շառլ Ազնավուրին եւ հյուրերին ներկայացրել է «Տաթևեր» ճոպանուղու կառուցման պատմությունը, «Տաթևի վերածնունդ» հիմնադրամի իրականացրած ծրագրերը, որոնք արդեն էականորեն փոխել են կյանքը Տաթևի տարածաշրջանում:

Սիսիանի պարմամշակութային արժեքներն ու բնության շնորհները

Վերջերս ընթերցողի սեղանին դրվեց Զենգել Առաքելյանի «Սիսիանի պատմամշակութային արժեքներն ու բնության շնորհները» պատկերազարդ գիրքը: Տակավին 1986-ին նրա հեղինակությամբ լույս էր ընծայվել «Սիսիան. տեղեկատու ուղեցույց»-ը գունավոր տպագրությամբ, ավելի ուշ հրատարակվել էին «Սիսիան. պատմաաշխարհագրական ակնարկ» (Երևան, 1996) եւ «Սիսիանի համառոտ հանրագիտարան» (Երևան, 2002) գրքերը, որոնց հայրենագիտական-ճանաչողական արժեքը դժվար է գերազանցատել: Ինչո՞վ էր պայմանավորված այս գրքի լույս ընծայումը, եթե հրապարակի վրա էին արդեն վերոնշյալները: Զենգել Առաքելյանը «Սյունյաց երկրին» փոխանցեց, որ նպատակը Սիսիանի պատմամշակութային արժեքները մի տանիքի տակ հավաքելն էր. «Դեռես «Որոտան» թերթում աշխատելիս, սկսել էի նյութեր ժողովել, դրանց մի մասը տպագրվել է, այդ ամենը տարբեր գրքերում կային մանր, ցրված: Այս գրքում ամբողջական ներկայացված են եւ պատմամշակութային արժեքները, եւ բնական հուշարձանները, եւ բնության շնորհները, կարծում եմ՝ գիրքը Սիսիան այցելած զբոսաշրջիկներին կծառայի որպես տեղեկատու-ուղեցույց»:

տրված են Սիսիանի աշխարհի բնակավայրերի պատմությունն ու անվան ծագումնաբանությունը, դրանց հին ու նոր անվանումները, հանգամանորեն շարադրված է Սիսիանի մեկնության պատմությունը: Գրքի նախաբանում նշվում է, որ դեռես 1989-1990 թվականներին տարածաշրջանում գոյություն ունեցող բոլոր հուշարձանները հավաքվել եւ անձնագրավորվել են, ըստ որի առավել արժեքավոր հուշարձաններ

րի թիվը հասնում է 282-ի: Անդրադառնալով վերջին երկու-երեք տասնամյակների ընթացքում պատմական հուշարձանների նորոգման աշխատանքներին՝ հեղինակը նաեւ նկատում է, որ պատմական հուշարձանների պահպանության եւ նորոգման աշխատանքներին քիչ ուշադրություն է դարձվում: Ընդհանուր առմամբ՝ այսօր Սիսիանի տարածքում ավերված կամ վթարային վիճակում է 62 պատմական հուշարձան:

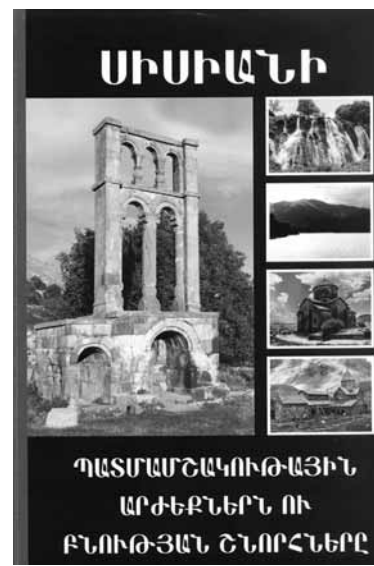
Նշելով, որ Սիսիանի պատմության, նրա աշխարհագրության, պատմամշակութային արժեքների ուսումնասիրության համար կան բավականին սկզբնաղբյուրներ, Զ.Առաքելյանը հարկ է համարել առանձնացնել առավել արժեքավոր սկզբնաղբյուրները՝ Ստեփանոս Օրբելյան, Ղեւոնդ Ալիշան, Երվանդ Լալայան, Նիկողայոս Ադունց, Ադր (Յովհաննես Տեր-Մարտիրոսյան): «Սիսիանի հնագիտական հետազոտությունների երախտավորը» վերնագրի տակ պատմում է պատմաբան, բանասեր, ՀԽՍՀ գիտությունների ակադեմիայի թղթակից-անդամ Մորուս (Մարգար) Ստեփանի Հասարայանի մասին, տեղ է հատկացված Լոր գյուղում կատարած նրա հնագիտական հետազոտությունների արդյունքներին: Զեղինակը հարկ է համարել ներկայացնել արվեստի արդի ճանաչված գործիչներին՝ ՀՀ ԳԱԱ թղթակից անդամ, արվեստագիտության դոկտոր, պրոֆեսոր Արարատ Աղասյան, ՀՀ եւ ՌԴ արվեստի վաստակավոր գործիչ Ջաքար Խաչատրյան, ՀՀ ժողովրդական նկարիչ, ՀՀ արվեստի վաստակավոր գործիչ, քանդակագործ Արտաշես Գուրգենյան, արվեստի վաստակավոր գործիչ, ՀՀ պետական մրցանակակիր Փարավոն Սիրոյան, ՀՀ պետական մրցա-

«Տաթևատուն» ռեստորանի հարեանությամբ գտնվող դիտակետից մատենորոտ որդու հետ իրացել է Սյունիքի բնությամբ: Ուղեւորության ողջ ընթացքում երգիչը ոչ մի րոպե չբաժանվեց իր ֆոտոսիցիլիցի՝ փորձելով անընդհատ գեղեցիկ կարդեր որսալ: «Տաթևատուն» տարածքում կարծատե դադարից հետո Ազնավուրը որդու եւ ընկերների հետ ճոպանուղով ուղեւորվել է Տաթևի վանական համալիր, որտեղ հյուրերին սպասում էին Տաթևի վանքի վանահայր տեր Սիբայել վարդապետ Գեւորգյանը, տեղի բնակիչները, մի խումբ զբոսաշրջիկներ:

Վանքի Սուրբ Պողոս Պետրոս եկեղեցում կատարվել է Նիկոլա Ազնավուրի մկրտության արարողությունը՝ ձեռամբ վանահայր տեր Սիբայել վարդապետ Գեւորգյանի: Արարողությունն ուղեկցվել է Տաթևի վանական երգչախմբի կատարումներով: «Ես շատ հպարտ եմ, որ որդիս՝ Նիկոլան, որոշեց մկրտվել Հայաստանում: Ծնողներս այնքան երջանիկ կլինեին՝ իմանալով, որ երկու որդիներս՝ Միշան եւ Նիկոլան, մկրտվել են այստեղ՝ Հայաստանում՝ հավատարիմ մնալով իրենց արմատներին», - ասել է Շառլ Ազնավուրը:

«Ես ծնվել եմ Ֆրանսիայում, սովորել Շվեյցարիայում ու Կանադայում, բայց որքան մեծամունտ եմ, այնքան ուժեղ եմ կապվում հայկական արմատներին: Զրուցելով հորս, հորաքրոջս հետ, լսելով նրանց պատմությունները, ես վերադարձա ընտանիքիս արմատներին: Սկսել եմ հայերեն սովորել: Այս ամենից հետո զգացի, որ ցանկանում եմ մկրտվել հենց Հայաստանում», - ասել է Նիկոլա Ազնավուրը: Նա խոստովանել է, որ Տաթևի վանքում մկրտվելն իր կյանքի ամենոռնակի պահերից մեկն է:

1 հունիս 2017, civilnet.am

նակակիր, քանդակագործ Գեոիկ Բաղդասարյան:

Առանձին վերնագրերի տակ անդրադարձ կա ժայռապատկերներին, Սիսիանի աստղադիտարանին (Ձորաքարեր), Ույծի մեզալիթյան բնակատեղիին, Արիտուի մահարձանին, Սիսիանի տարածաշրջանում հանդիպող վիմագրություններին, Անգեղակոթում գտնվող Վարդան Մամիկոնյանի եւ Վասակ Սյունու գերեզմաններին, Բնունիսի մահարձանին, տարածաշրջանների եկեղեցիներին ու վանքերին, կամուրջներին, Մեծ հայրենականում ընկած մարտիկների հիշատակը հավերժացնող հուշարձաններին, Սյունյաց թեմին, ՀՀ ազգային պատկերասրահի Սիսիանի մասնաճյուղին եւ Սիսիանի պատմության թանգարանին, քարադարանին:

Վերջում տրված է Սիսիանի պատմական հուշարձանների ցանկը՝ ըստ բնակավայրերի:
ՎԱՅՐԱՍ ՕՐԲԵԼՅԱՆ

Մտքի թռիչք էր, երեւակայության սլացք...

Կարինե Մովսիսյան

Ակսել Բակունցի անվան թիվ 1 ավագ դպրոցի տնօրեն

Ինձ թվում է, այստեղ հաճախող երեխաները պրոֆեսիոնալ նկարիչներ են: Այդ տպավորությունը ստացա ցուցահանդեսին ներկայացված նկարները դիտելիս: Ես նկարել չգիտեմ, գուցե սխալվում եմ, բայց ամեն նկար դիտելուց հետո ես ինձ զգում էի ավելի ուժեղ, սրբացած:

Ռուզաննա Շահնազարյան

մանկավարժ

2-րդ դասարանից երեխաները

դպրոցում անցնում են կերպարվեստ առարկան: Այսինքն, արվեստի աշխարհում քայլելու համար դպրոցում արվեստի այբուբենն են նրանք սովորում: Իսկ հետո՝ Ինչ է սպասվում այն երեխաներին, ովքեր դեռ ցանկանում են քայլել արվեստի զարմանահարաշ աշխարհում: Ահա այստեղ նրանց օգնության է հասնում գեղագիտության ազգային կենտրոնի Գորիսի կենտրոնը, որը նրանց հնարավորություն է տալիս բացել իրենց թելերը: Ահա ինչու շնորհակալություն են հայտնում կենտրոնի ղեկավար Արամ Մաշուրյանին:

Յրայր Լալայան

ՀՀ զինված ուժերի 1-ին բանակային կորպուսի ավագ գնդերեց

Գույների մեջ երեւում է երեխաների ներքնաշխարհը, եւ նրանք այդ ներաշխարհից են դիտում-ընկալում իրենց շրջապատող աշխարհը եւ վերարտադրում: Կենտրոնի սաներն ասես իրենց նկարներով մեզ «ստիպում» են սիրել-վայելել կյանքը եւ այս հրաշք մոլորակը պահել խաղաղ:

Անահիպ Մարտիրոսյան

Կրթության ազգային կենտրոնի Գորիսի մասնաճյուղի տնօրեն

Տուցահանդեսի նկարները

դիտելիս զգում ես, որ երեխաներն իրենց տարիքին համապատասխան են նայում աշխարհին եւ վերարտադրում աշխարհի նախշերը, պատկերները: Նրանց մեջ արդեն նկարիչն է խոսում, նրանք արվեստին մոտիկ մարդ են դառնալու: Դա նշանակում է, որ նրանք միշտ գնահատելու են արվեստը եւ ապագայում նրանք ինչ էլ որ դառնան, կարողանալու են վերլուծել-գնահատել արվեստի ցանկացած աշխատանք: Բացի դրանից, նրանք կդառնան բազմակողմանիորեն զարգացած մարդ, շփվող մարդ, հասարակության համար պիտանի մարդ:

Այս կենտրոնը նաեւ երեխաներին կտրում է փողոցից: Եվ, որ շատ կարեւոր է, երեխաները գիտեն ուր են գնում, ինչի համար: Այնպես որ, մեր քաղաքում գեղագիտական այսպիսի կենտրոն ունենալը մեծ հաջողություն է ամեն առումով:

Եվ գեղագիտության ազգային կենտրոնի Գորիսի կենտրոնում բացված ցուցահանդեսի այցելուները նկարները դիտելուց հետո ասես իրենց հոգու պարտքն են համարում անպայման խոսք ասել այս օջախի մասին, արտահայտել իրենց տպավորությունները: Իսկ այդ ցուցահանդեսը բացվեց երեխաների պաշտպանության միջազգային օրը: Ամեն նկար այստեղ երեխաներից յուրաքանչյուրի յուրօրինակ մտածելակերպի դրսեւորումն է: Առաջինը, որ այստեղ անմիջապես աչքի է զարնվում, պայծառ, վառ գույներն են: Իսկ դա նշանակում է, որ երեխաների մոտ կա հավակ, հույս ու սեր՝ ներկայի, վաղվ օրվա հանդեպ: Կենտրոնի սաների մեջ տեղային մտածելակերպ չկա: Նրանց երեւակայությունը սահման չի ճանաչում, մտքի թռիչք է, երեւակայության սլացք, որ, միա-հյուսվելով իրար, յուրաքանչյուր նկար դարձրել են իրականությունից քաղված, զուներ, եւ քեզ թվում է, թե որ նկարին էլ մոտենա, այն լեզու է աննշելու, խոսելու է քեզ հետ: Խոսելու է այն մասին, որ օվկիանոսում նավարկության ելած նավը կարող

է Գորիսի ժայռերին հասնել, ու թե պետք է, Արցախի տատիկի ու պապիկի առջեւ խոնարհվել, ինչպես խոնարհվում են խորհրդանշանների առջեւ: Իսկ Արցախի տատիկին ու պապիկին փոքրիկ նկարիչը ներկայացրել է որպես ուժի ու հերոսականության, տոկունության, հայրենասիրության խորհրդանշան:

Անհնարին է կենտրոնը հաճախող երեխաներից որեւէ մեկին առանձնացնել ու ասել՝ նա հիասքանչ է նկարում: Դա արդեն մեծագույն մեղք է: Կենտրոնը հաճախող յուրաքանչյուր երեխայի ստեղծագործությունն արժանի է մեծագույն գովասանքի ու խրախուսանքի: Եվ հպարտություն եւ ապրում, որ քո քաղաքում այսպիսի կենտրոն կա ու կենտրոնն ունի այսպիսի սաներ: Իսկ կենտրոնի ստեղծագործողների աշխատանքները տնօրեն Արամ Մաշուրյանին իրավունք տվեցին ցուցահանդեսը բացել այսպիսի խոսքերով:

- Այսօր ես հպարտ եմ, որ իրավունք ունեմ մեծ սիրով ու պատասխանատվությամբ հայտարարել ցուցահանդեսի բացման մասին: Մեր կենտրոնի սաների մեջ հետաքրքիր միտում կա՝ միշտ ստեղծել գեղեցիկը եւ քայլել արվեստի ֆանտաստիկ աշխարհում: Այս տարվա մեր ցուցահանդեսը մենք նվիրել ենք Յենրիկ Իգիթյանի ծննդյան 85-ամյակին: Եվ այս ցուցահանդեսը մեր երախտիքի խոսքն է նրան, մեր հարգանքն է առ նա:

Այսօր հպարտությամբ հայտարարում եմ նաեւ, որ մեր սաներից Ա. Գորիսյանը իրավունք է ստացել այս տարվա սեպտեմբերին Այվազովսկու ծննդյան 200-ամյակի առթիվ կազմակերպվելիք ցուցահանդեսին իր աշխատանքը ներկայացնել: Սա մեծ պատիվ է թե կենտրոնի, թե Գորիսի համար: Ընդհավորեմ նրան ու ցանկանք նոր հաջողություններ:

Ռեզուլտված երեխաների աշխատանքներով, գեղագիտության ազգային կենտրոնի գլխավոր տնօրեն Լևոն Իգիթյանն

Քաջիկ Միքայելյանի մասին. հուշի պատարախներ

Անցած դարի 60-ական թվականներից ի վեր դժվար թե առաջին անգամ Գորիս այցելող որեւէ նշանավոր անհատ, լիներ նա խորհրդային երկրից, թե արտասահմանից, առանց Ակսել Բակունցի փուն-թանգարան այցելելու մեկնել Գորիսից: Քաջիկ Միքայելյանը հանդիպում էր նրանց բոլորի հետ, ծանոթանում...

Քաջիկի՝ թանգարանում աշխատելու վերջին տարիներին ինքս էլ հաճախ էի լինում այնտեղ: Կարելի է ասել՝ արձակուրդս անց էի կացնում այնտեղ՝ հաճելի համատեղում օգտակարի հետ: Այդ օրերի ընթացքում, ինչպես ընդունված է ասել, ընկնում էի Քաջիկի քրերը, կարողում, շփվում թանգարան այցելող հանրաճանաչ շատ անհատների հետ: Այդ օրերին մեկ անգամ ես համոզվում էի, որ իմ ընկերն ու բարեկամն իր գործի ամենացորդ նվիրյալն է. թանգարանում էր օր ու գիշեր, նույնիսկ ոչ աշխատանքային օրերին:

Ահա այդպիսի ոչ աշխատանքային մի օր էլ երեւանից զանգահարեցին՝ իմանալու, թե նա կարո՞ղ է բացառության կարգով (գիտելին, որ թանգարանն այդ օրը չպետք է

աշխատեր) ընդունել Վահագն Հովնաճյանին, ով բարեգործական նպատակներով գտնվում էր Արցախում եւ վերադարձի ճանապարհին ցանկանում է այցելել թանգարան: Քաջիկը, հասկանալի է, սիրով համաձայնեց: Երեկոյան կողմ թանգարանի մուտքի մոտ կանգ առավ մի շքեղ եւ շատ մեծ ամենագնաց ավտոմեքենա:

Քաջիկը դուրս եկավ հյուրերին դիմավորելու: Հովնաճյանին ուղեկցում էին 3-4 երիտասարդ, հավանաբար՝ օգնականներ կամ թիկնապահներ: Քաջիկին բարեկեց ձեռքսեղմումով, հետո նույն ձեռով՝ նաեւ ինձ: Դարպասից ներս մտավ, մի քանի քայլ առաջացավ, կանգ առավ թանգարանի բակում, կանգնեց ոտքերը սովորականից մի քիչ լայն բացած դիրքով եւ սկսեց զննել շրջապատը: Նրա հայացքը հատկապես երկար կանգ առավ թանգարանի նորակառույց կցաշենքի վրա: Այն տպավորությունն էի ստացել, որ հյուրը եկել է ոչ թե թանգարանին ծանոթանալու, այլ այն գնելու համար: Վերջապես խախտեց լռությունը՝ սկսե՞մք:

Քաջիկը նրան ներս հրավիրեց: Ընկերս տարերքի մեջ էր: Զգում էր, որ այցելում լրջորեն հետաքրքրված է եւ համակ ուշադրու-

թյամբ լսում է իրեն: Մոտ մեկ ժամ հետո դուրս եկանք Բակունցների ճաշասենյակից: Քաջիկը Հովնաճյանին ուղեկցեց դեպի ցուցասրահ, իսկ մնացածներս հավաքվեցինք Ակսել Բակունցին նվիրված խաչքարի մոտ: 10-15 րոպե հետո երեւացին նաեւ նրանք: Հյուրի՝ մինչ այդ ուրախ դեմքին նկատելի թախիծ կար:

Լուռ մոտեցավ խաչքարին՝ ձեռքով հավեց նրան ու թեքվեց դեպի այգին տանող արահետը: Մեզանից ոչ ոք, կարծես ինչ-որ մեկի հրահանգով, չփորձեց տեղից շարժվել: Նրան հետեւում էին միայն հայացքով: Հովնաճյանը խորացավ այգու մեջ: Նկատեցինք, թե ինչպես կռացավ, բուռ ջուր վերցրեց այգու գտնվող աղբյուրի քարե գուռից, խնեց, հետո սկսեց շրջել այգում. մոտենում էր մեկ այս, մեկ այն ծառին, ձեռքը դնում նրա բնին, գլուխը բարձրացնում եւ նայում դեպի ծառի կատարը, կարծես փորձում էր աչքաշափով ծառի բարձրությունը որոշել: Որոշ ժամանակ անց դանդաղ քայլերով մոտեցավ մեզ: Արահետի վերջին տասը մետրի աջ ու ձախ կողմերին մարդաբոլ բացված վարդենիների ու հասնիկի թփեր էին: Մերք ընդ մերք թեքվում ու հոտ էր քաշում դրանցից: Անհայտորեն խնամված պարտեզային դուր էր եկել մեծահարգ հյուրին: Նրա դեմքը դարձյալ փայլում էր, իսկ զննող, փնտրող հայացքն անընդհատ պատվում: Մի ակնթարթ այն կանգ առավ թեքնու խեչակում դրված մարդու վրա: Դիմեց Քաջիկին.

- Նարդի՞ եք խաղում:
- Ես չե՛, ընկերս է խաղում, - գլխով ցույց տվեց ինձ, - բայց «հենց այնպես» չի խաղում:
- Ե, ճիշտ է վարվում, աշխարհում ոչ մի սպորտաձեւ առանց փողի չի լինում:
- Դիմեց ինձ.
- Կխաղա՞ս ինձ հետ:
- Հաճուքով:
- Ինչի՞ վրա ենք խաղալու:
- Դուք հյուր եք, Ձեր ասածն

օրենք է:
- Խաղա՞մք մի ուլի վրա...
Մինչ ես ցած կբերեի մարդին ու կդասավորեի խաղաքարերը, Քաջիկը քարե սեղանի աջ մասում քառածալ սփռոցի վրա դրեց թի օղու երկարավիզ գրաֆինը, բակունցյան ժամանակների բաժակները, հարեան Շալունց Սաքոյի տնից բերված թեժաթուխ լավաշը, մոթալի պանրի կռոճը, թփից նոր պղկված փշուր վարունգը, դեռ ջրի կաթիլներն իրենց վրա պահող կանաչ սոխն ու համեմը:
Հյուրը մի հայացք նետեց ուտեստի վրա ու դիմեց ինձ.
- Բրազիլիայի մախագափի օրինակով կփորձես հաղթել ինձ:
Ես տարակուսած բարձրացրեցի ուտեստ: Սպասել չտվեց, նստեց ու պատմեց...
1930-ին Բրազիլիայի մախագափը շախմատի աշխարհի չեմպիոն Խոսե Կապաբլանկային առաջարկում է իր երկրի երիտասարդ չեմպիոնի հետ մեկ պարտիա շախմատ խաղալ: Հաղթողին մեկ միլիոն դոլար հոնորար էր նախատեսում: Բայց դա սովորական խաղ չի լինում: Շախմատի խաղաքարերն իրենց խաղային արժեքին համապատասխան տարրություններ են լինում՝ լցված ֆրանսիական կոնյակով: Տվյալ խաղի կանոններով հակառակորդի խաղաքարը վերցրած խաղաքարը պարտավոր է լինում ընդհատ խաղալ: Հաղթողին մեկ միլիոն դոլար հոնորար էր նախատեսում: Բայց դա սովորական խաղ չի լինում: Շախմատի խաղաքարերն իրենց խաղային արժեքին համապատասխան տարրություններ են լինում՝ լցված ֆրանսիական կոնյակով: Տվյալ խաղի կանոններով հակառակորդի խաղաքարը վերցրած խաղաքարը պարտավոր է լինում ընդհատ խաղալ: Հաղթողին մեկ միլիոն դոլար հոնորար էր նախատեսում: Բայց դա սովորական խաղ չի լինում: Շախմատի խաղաքարերն իրենց խաղային արժեքին համապատասխան տարրություններ են լինում՝ լցված ֆրանսիական կոնյակով: Տվյալ խաղի կանոններով հակառակորդի խաղաքարը վերցրած խաղաքարը պարտավոր է լինում ընդհատ խաղալ: Հաղթողին մեկ միլիոն դոլար հոնորար էր նախատեսում: Բայց դա սովորական խաղ չի լինում: Շախմատի խաղաքարերն իրենց խաղային արժեքին համապատասխան տարրություններ են լինում՝ լցված ֆրանսիական կոնյակով: Տվյալ խաղի կանոններով հակառակորդի խաղաքարը վերցրած խաղաքարը պարտավոր է լինում ընդհատ խաղալ: Հաղթողին մեկ միլիոն դոլար հոնորար էր նախատեսում: Բայց դա սովորական խաղ չի լինում: Շախմատի խաղաքարերն իրենց խաղային արժեքին համապատասխան տարրություններ են լինում՝ լցված ֆրանսիական կոնյակով: Տվյալ խաղի կանոններով հակառակորդի խաղաքարը վերցրած խաղաքարը պարտավոր է լինում ընդհատ խաղալ: Հաղթողին մեկ միլիոն դոլար հոնորար էր նախատեսում: Բայց դա սովորական խաղ չի լինում: Շախմատի խաղաքարերն իրենց խաղային արժեքին համապատասխան տարրություններ են լինում՝ լցված ֆրանսիական կոնյակով: Տվյալ խաղի կանոններով հակառակորդի խաղաքարը վերցրած խաղաքարը պարտավոր է լինում ընդհատ խաղալ: Հաղթողին մեկ միլիոն դոլար հոնորար էր նախատեսում: Բայց դա սովորական խաղ չի լինում: Շախմատի խաղաքարերն իրենց խաղային արժեքին համապատասխան տարրություններ են լինում՝ լցված ֆրանսիական կոնյակով: Տվյալ խաղի կանոններով հակառակորդի խաղաքարը վերցրած խաղաքարը պարտավոր է լինում ընդհատ խաղալ: Հաղթողին մեկ միլիոն դոլար հոնորար էր նախատեսում: Բայց դա սովորական խաղ չի լինում: Շախմատի խաղաքարերն իրենց խաղային արժեքին համապատասխան տարրություններ են լինում՝ լցված ֆրանսիական կոնյակով: Տվյալ խաղի կանոններով հակառակորդի խաղաքարը վերցրած խաղաքարը պարտավոր է լինում ընդհատ խաղալ: Հաղթողին մեկ միլիոն դոլար հոնորար էր նախատեսում: Բայց դա սովորական խաղ չի լինում: Շախմատի խաղաքարերն իրենց խաղային արժեքին համապատասխան տարրություններ են լինում՝ լցված ֆրանսիական կոնյակով: Տվյալ խաղի կանոններով հակառակորդի խաղաքարը վերցրած խաղաքարը պարտավոր է լինում ընդհատ խաղալ: Հաղթողին մեկ միլիոն դոլար հոնորար էր նախատեսում: Բայց դա սովորական խաղ չի լինում: Շախմատի խաղաքարերն իրենց խաղային արժեքին համապատասխան տարրություններ են լինում՝ լցված ֆրանսիական կոնյակով: Տվյալ խաղի կանոններով հակառակորդի խաղաքարը վերցրած խաղաքարը պարտավոր է լինում ընդհատ խաղալ: Հաղթողին մեկ միլիոն դոլար հոնորար էր նախատեսում: Բայց դա սովորական խաղ չի լինում: Շախմատի խաղաքարերն իրենց խաղային արժեքին համապատասխան տարրություններ են լինում՝ լցված ֆրանսիական կոնյակով: Տվյալ խաղի կանոններով հակառակորդի խաղաքարը վերցրած խաղաքարը պարտավոր է լինում ընդհատ խաղալ: Հաղթողին մեկ միլիոն դոլար հոնորար էր նախատեսում: Բայց դա սովորական խաղ չի լինում: Շախմատի խաղաքարերն իրենց խաղային արժեքին համապատասխան տարրություններ են լինում՝ լցված ֆրանսիական կոնյակով: Տվյալ խաղի կանոններով հակառակորդի խաղաքարը վերցրած խաղաքարը պարտավոր է լինում ընդհատ խաղալ: Հաղթողին մեկ միլիոն դոլար հոնորար էր նախատեսում: Բայց դա սովորական խաղ չի լինում: Շախմատի խաղաքարերն իրենց խաղային արժեքին համապատասխան տարրություններ են լինում՝ լցված ֆրանսիական կոնյակով: Տվյալ խաղի կանոններով հակառակորդի խաղաքարը վերցրած խաղաքարը պարտավոր է լինում ընդհատ խաղալ: Հաղթողին մեկ միլիոն դոլար հոնորար էր նախատեսում: Բայց դա սովորական խաղ չի լինում: Շախմատի խաղաքարերն իրենց խաղային արժեքին համապատասխան տարրություններ են լինում՝ լցված ֆրանսիական կոնյակով: Տվյալ խաղի կանոններով հակառակորդի խաղաքարը վերցրած խաղաքարը պարտավոր է լինում ընդհատ խաղալ: Հաղթողին մեկ միլիոն դոլար հոնորար էր նախատեսում: Բայց դա սովորական խաղ չի լինում: Շախմատի խաղաքարերն իրենց խաղային արժեքին համապատասխան տարրություններ են լինում՝ լցված ֆրանսիական կոնյակով: Տվյալ խաղի կանոններով հակառակորդի խաղաքարը վերցրած խաղաքարը պարտավոր է լինում ընդհատ խաղալ: Հաղթողին մեկ միլիոն դոլար հոնորար էր նախատեսում: Բայց դա սովորական խաղ չի լինում: Շախմատի խաղաքարերն իրենց խաղային արժեքին համապատասխան տարրություններ են լինում՝ լցված ֆրանսիական կոնյակով: Տվյալ խաղի կանոններով հակառակորդի խաղաքարը վերցրած խաղաքարը պարտավոր է լինում ընդհատ խաղալ: Հաղթողին մեկ միլիոն դոլար հոնորար էր նախատեսում: Բայց դա սովորական խաղ չի լինում: Շախմատի խաղաքարերն իրենց խաղային արժեքին համապատասխան տարրություններ են լինում՝ լցված ֆրանսիական կոնյակով: Տվյալ խաղի կանոններով հակառակորդի խաղաքարը վերցրած խաղաքարը պարտավոր է լինում ընդհատ խաղալ: Հաղթողին մեկ միլիոն դոլար հոնորար էր նախատեսում: Բայց դա սովորական խաղ չի լինում: Շախմատի խաղաքարերն իրենց խաղային արժեքին համապատասխան տարրություններ են լինում՝ լցված ֆրանսիական կոնյակով: Տվյալ խաղի կանոններով հակառակորդի խաղաքարը վերցրած խաղաքարը պարտավոր է լինում ընդհատ խաղալ: Հաղթողին մեկ միլիոն դոլար հոնորար էր նախատեսում: Բայց դա սովորական խաղ չի լինում: Շախմատի խաղաքարերն իրենց խաղային արժեքին համապատասխան տարրություններ են լինում՝ լցված ֆրանսիական կոնյակով: Տվյալ խաղի կանոններով հակառակորդի խաղաքարը վերցրած խաղաքարը պարտավոր է լինում ընդհատ խաղալ: Հաղթողին մեկ միլիոն դոլար հոնորար էր նախատեսում: Բայց դա սովորական խաղ չի լինում: Շախմատի խաղաքարերն իրենց խաղային արժեքին համապատասխան տարրություններ են լինում՝ լցված ֆրանսիական կոնյակով: Տվյալ խաղի կանոններով հակառակորդի խաղաքարը վերցրած խաղաքարը պարտավոր է լինում ընդհատ խաղալ: Հաղթողին մեկ միլիոն դոլար հոնորար էր նախատեսում: Բայց դա սովորական խաղ չի լինում: Շախմատի խաղաքարերն իրենց խաղային արժեքին համապատասխան տարրություններ են լինում՝ լցված ֆրանսիական կոնյակով: Տվյալ խաղի կանոններով հակառակորդի խաղաքարը վերցրած խաղաքարը պարտավոր է լինում ընդհատ խաղալ: Հաղթողին մեկ միլիոն դոլար հոնորար էր նախատեսում: Բայց դա սովորական խաղ չի լինում: Շախմատի խաղաքարերն իրենց խաղային արժեքին համապատասխան տարրություններ են լինում՝ լցված ֆրանսիական կոնյակով: Տվյալ խաղի կանոններով հակառակորդի խաղաքարը վերցրած խաղաքարը պարտավոր է լինում ընդհատ խաղալ: Հաղթողին մեկ միլիոն դոլար հոնորար էր նախատեսում: Բայց դա սովորական խաղ չի լինում: Շախմատի խաղաքարերն իրենց խաղային արժեքին համապատասխան տարրություններ են լինում՝ լցված ֆրանսիական կոնյակով: Տվյալ խաղի կանոններով հակառակորդի խաղաքարը վերցրած խաղաքարը պարտավոր է լինում ընդհատ խաղալ: Հաղթողին մեկ միլիոն դոլար հոնորար էր նախատեսում: Բայց դա սովորական խաղ չի լինում: Շախմատի խաղաքարերն իրենց խաղային արժեքին համապատասխան տարրություններ են լինում՝ լցված ֆրանսիական կոնյակով: Տվյալ խաղի կանոններով հակառակորդի խաղաքարը վերցրած խաղաքարը պարտավոր է լինում ընդհատ խաղալ: Հաղթողին մեկ միլիոն դոլար հոնորար էր նախատեսում: Բայց դա սովորական խաղ չի լինում: Շախմատի խաղաքարերն իրենց խաղային արժեքին համապատասխան տարրություններ են լինում՝ լցված ֆրանսիական կոնյակով: Տվյալ խաղի կանոններով հակառակորդի խաղաքարը վերցրած խաղաքարը պարտավոր է լինում ընդհատ խաղալ: Հաղթողին մեկ միլիոն դոլար հոնորար էր նախատեսում: Բայց դա սովորական խաղ չի լինում: Շախմատի խաղաքարերն իրենց խաղային արժեքին համապատասխան տարրություններ են լինում՝ լցված ֆրանսիական կոնյակով: Տվյալ խաղի կանոններով հակառակորդի խաղաքարը վերցրած խաղաքարը պարտավոր է լինում ընդհատ խաղալ: Հաղթողին մեկ միլիոն դոլար հոնորար է

ատում է.
Տարիների ընթացքում համոզվել եմ՝ անտաղանդ հայ չկա, բոլորը տաղանդավոր են ծնվում: Եվ հարցն այստեղ սա է՝ տաղանդը դրսևորելու համար ինչպիսի պայմաններ կան, մեր վերաբերմունքն է պետք այստեղ, այսինքն, մեզնից է կախված յուրաքանչյուր երեխայի ծակատագիրը: Մենք բոլորս պարտք ունենք մեր երեխաների հանդեպ: Իսկ պարտքը պետք է վերադարձնել, վերադարձնել՝ այսպիսի կենտրոնի տեսքով, այսպիսի ցուցահանդեսներ կազմակերպելով:

Ինձ համար երեք մեծագույն արժեք կա, երեք խորհրդանիշ՝ հայոց հողը, կանայք, երեխաները: Հողը հասկանալի է, իսկ կանայք են ծնում այս հողի պաշտպաններին: Եվ բոլորը, թե իշխանությունը, թե բանակը, այս երեք խորհրդանիշներին պետք է ծառայեն: Եվ հետաքրքիրն այն է, որ կենտրոնի սաներն այս երեք խորհրդանիշներն իրենց հոգու պրիզմայով են անցկացրել և նուրբ գույներով շաղախելով՝ դրանք այսօր որպես սուրբ մասունքներ վերադարձրել են մեզ՝ նկարների, բանդակների տեսքով: Եվ շնորհակալություն տեղական իշխանությանը, որ կենտրոնի կողքին է:

Գործի համայնքի ղեկավար Վաչագան Աղունցին մնում էր շնորհավորել ցուցահանդեսի մասնակիցներին ու երեխաներին և ասել:
Ամեն նկար այստեղ պատմություն է: Այսինքն, այս նկարներն իմ, քո, նրա, բոլորիս պատմությունն է: Այս ցուցահանդեսը կենտրոն համայնքի երեխաների գիտելիքների մասին է խոսում: Եվ նրանք ամեն տարի ոգեշնչող հաջողությունների են հասնում: Մենք՝ մեծերս, պատրաստ ենք այս երեխաների համար ստեղծել լավ պայմաններ: Նրանց ու մեր բոլորիս ընտանիքներին ցանկանում են բարեկեցություն, երկրին՝ խաղաղություն, որ մեր երեխաներն անհոգ մեծանան ու երբեք պատերազմ չնկարեն:

ԱՎԱՐԱ ՄԵՍՐՈՒՅԱՆ

photo by ARMINE AVAGYAN

Կրթօջախի չորս տասնամյակը

Կապանի N2 երաժշտական դպրոցի 2016-17 ուստարվա հաշվետու համերգը նվիրված էր կրթօջախի հիմնադրման 40-ամյակին:

Գործունեությունը սկսելով չափազանց սուղ պայմաններով՝ դպրոցն աստիճանաբար վերափոխվեց և դարձավ դեռահասների գեղազիտական դաստիարակության օջախներից մեկը: Կրթօջախի կայացման գործում անուրանալի է հիմնադիր տնօրեն Լիաննա Հակոբյանի նվիրումը: 1989-ին դպրոցի տնօրենությունը ստանձնեց շնորհալի երաժիշտ ու դաշնակահար Վարդան Սարգսյանը: Իսկ 1996-ից մոտ երկու տասնամյակ դպրոցը ղեկավարեց ժողովրդական նվագարանների վարպետ, հմուտ երաժիշտ Վարդան Քոչարյանը: Այժմ N2 երաժշտական դպրոցը պատվով շարունակում է մանկան հոգուն գեղեցիկի համոզեալ սերմանելու ուխտի ճանփան: Գայանե Հարությունյանի ղեկավարությամբ: Դպրոցը տվել է ավելի քան 950 շրջանավարտ, որոնցից շատերը դարձել են շնորհալի երաժիշտներ, հմուտ մանկավարժներ: Այսօր կրթօջախում դասավանդում է 23 մանկավարժ:

Մինչև հաշվետու համերգը սկսվելը դպրոցի տնօրենությունը պատվոգրի արժանացրեց դպրոցի հիմնադիր տնօրեն Լիաննա Հակոբյանին, Վարդան Սարգսյանին, Վարդան Քոչարյանին, ուսումնական գծով փոխտնօրեն Մայա Մելիքսեթյանին: Ընդհանրապես համոզվեցին մի խումբ դասախոսների, հարգանքի տուրք մատուցվեց հանգուցյալ մանկավարժներ Լիլիթ Ավանեսյանի, Կարինե Մալախյանի, Թամար Հարությունյանի և Ռենա Աթաբեկովայի հիշատակին: Երախտագիտություն հայտնվեց Կապանի քաղաքապետ Աշոտ Հայրապետյանին՝ միջազգային և հանրապետական մրցույթներից սաների մասնակցությանն աջակցելու համար:

Հաշվետու համերգն ընդգրկում էր կրթօջախի սաներն ու մանկավարժները տարբեր երաժշտական գործիքներով հնչեցրին հայ, ռուս և արեւմտաեվրոպական կոմպոզիտորների ստեղծագործություններ, հայկական ժողովրդական երգեր: Համերգը եզրափակվեց կրթօջախի միաջալ երգչախմբի «Մուշ» ժողովրդական երգի կատարումով:

ՎԱՐՄ ՕՐԲԵՆԱՆ

ՀՈՎԻԿ ԱԼԵՔՍԱՆՅԱՆ. «Դպրոցների օպտիմալացման նպատակն ուսման որակի բարձրացումն է»

2 զի քաղաքային դպրոցներում օպտիմալացման խնդիր կա, այսինքն՝ մենք նպատակահարմար չենք գտնում. թե նախարարությունը հետազայում ինչպիսի քայլեր կձեռնարկի, չեն կարող ասել: Մարզի քաղաքներում մինչև 300 աշակերտ ունեցող չորս դպրոց ունենք, որոնցից մեկը՝ Սիսիանում, որ գալիք ուստարում կունենա համապատասխան թվով աշակերտ, մյուսը՝ Գորիսում, որը պարզապես նախատեսված է մինչև 300 աշակերտ ունեցող համար, բացի դրանից՝ հարեւան դպրոցից բավականաչափ հեռու է գտնվում, մեկը՝ Կապանում և մեկն էլ՝ Մեղրիում, որոնք մույնպես հարեւան դպրոցից հեռու են գտնվում:

– Օպտիմալացման մասին խոսակցություններին զուգահեռ հասարակության մեջ, իհարկե, ոչ փաստարկված, տարակուսանք առաջացավ, որ հավանական է Կապանի թիվ 7 հիմնական դպրոցը միանա Կապանի թիվ 6 հիմնական դպրոցին:

– Ինչպես ասացիք, դրանք չհիմնավորված գրույցներ են, նման խնդիր չկա: Կապանի թիվ 7 հիմնական դպրոցում շինարարական աշխատանքներն իրականացվում են Եվրասիական բանկի ֆինանսավորմամբ, ինչպես գիտեք, չենք սեյսմավտանգ վիճակում էր, քանզի ման աշխատանքներն ավարտվել են, իսկ կառուցման աշխատանքների վերաբերյալ հստակ տեղեկություն չունեն:

Օգտվելով առիթից՝ նշեմ, որ մարզի որոշ դպրոցներում այս ընթացքում իրականացվել են տարբեր շինարարական աշխատանքներ: Ավարտվել են Մեղրու թիվ 1 միջնակարգ դպրոցի, Ագարակի միջնակարգ դպրոցի կցակառույցի վերանորոգման (հատկացված գումարի չափով) և կառուցման աշխատանքները, վերանորոգվել են Դաստակերտի և Տոլուսի դպրոցների տանիքները, 14 դպրոցի տրամադրվել է համակարգչային տեխնիկա, որոշ դպրոցների՝ գույք են այլ: Նախատեսվում են շինարարական աշխատանքներ իրականացնել նաեւ այլ դպրոցներում, բայց դրանց մասին՝ համապատասխան որոշում ստանալուց հետո:

– Քանի որ մոտենում է ուստարվա քննաշրջանը, մանրամասնեք այս տարվա քննությունների անցկացման փոփոխությունները:

– 2016-17 ուստարվա գիտելիքների ստուգման, պետական ավարտական քննությունների անցկացման մեջ բավականաչափ փոփոխություններ են կատարվել, ինչը, իմ կարծիքով, ողջունելի է: Գիտեք ինչ, հայկական դպրոցի տանիքի ներքո քննությունների ժամանակ նույնպես պիտի հնչի հայ խոսքը, գրվի հայ տառը: Մենք հասել էինք այն հանգրվան, որ քննություն էին հանձնում ինչ-որ «խաչեր» դնելով, ինչի արդյունքում լիարժեք չէին բացահայտվում աշակերտի լեզվամտածողությունը, վերլուծական միտքը...

Մասնավորապես 4-րդ դասարանում նախկին թեստերի փոխարեն աշակերտի գիտելիքի ստուգումը կանցկացվի թեյադրության («Մայրենի», հունիսի 1-ին) և գրավոր աշխատանքի միջոցով («Մաթեմատիկա», հունիսի 3-ին), 9-րդ դասարանում՝ «Հայոց լեզու և հայ գրականություն»՝ փոխադրություն (հունիսի 5-ին), «Գրականություն»՝ բանավոր (հունիսի 8-ին), «Մաթեմատիկա»՝ գրավոր (հունիսի 12-ին),

«Օտար լեզու»՝ բանավոր (հունիսի 15-ին), «Բնագիտություն»՝ գրավոր (հունիսի 19-ին), «Հայոց պատմություն»՝ բանավոր (հունիսի 22-ին), «Ֆիզկուլտուրա»՝ ուսումնական պարապմունքների ավարտից հետո՝ մինչև քննաշրջանի սկսվելը, որը որոշում է հաստատությունը:

12-րդ դասարաններում անցկացվում են պետական ավարտական քննություններ՝ դեկտեմբերի 24-30-ը և/կամ հունիսի 1-24-ը: 12-րդ դասարանի աշակերտը դեկտեմբերին հանձնել է միայն այն առարկաներից պետական ավարտական քննությունները, որոնք չի ընտրել և չի ուսումնասիրել 2-րդ կիսամյակում:

Հունիսին միասնական քննությանը մասնակցող սովորողը դեկտեմբերին պետական ավարտական քննություններ կարող է հանձնել միայն այն առարկաներից, որոնք չի հանձնել միասնական քննությունների համակարգով: 12-րդ դասարանի պետական ավարտական հունիսյան քննությունները կկազմակերպվեն հետևյալ կարգով՝ «Հայոց լեզու և հայ գրականություն»՝ գրավոր (հունիսի 7-ին), «Մաթեմատիկա»՝ գրավոր (հունիսի 14-ին), «Հայոց պատմություն»՝ գրավոր (հունիսի 21-ին): Չճայած նշեմ, որ աշակերտն ինքն է ընտրում, թե որ քննությունները հանձնի դեկտեմբերին, որը՝ հունիսին:

12-րդ դասարանի երկրորդ կիսամյակի դասապրոցները նույնպես այլ կերպ ընթացավ, ինչը նպատակ ունի աստիճանաբար վերացնել կրկնուսուցումը դպրոցներում: Արդյո՞ք կհասնենք նրան, որ դպրոցն աշակերտի բուն ընդունվելու առաքելությունը լիարժեք կկատարի, թե ոչ, ցույց կտա ժամանակը:

– «Վերջին դաս» միջոցառման կազմակերպման համար երբեմն հանրապետական մամուլում հանդիպում ենք ծնողների բողոքներին ու դժգոհություններին: Մարզի դպրոցներից մեկն ունի բողոք ստացո՞լ եք:

– Անուղղակի կարգով մեզ դիմել են մանադպրոցի հարցով, եղել ենք այդ դպրոցում, պարզաբանումներ կատարել: Առհասարակ մշտապես կոչ ենք անում, որ այս միջոցառումն այնպես կազմակերպեն, որ հասարակության մեջ բողոքավորներ չլինեն: Ծնողական խորհուրդներին կոչ ենք արել չափավորության սահմաններում կազմակերպել միջոցառումներ, իսկ տնօրեններին՝ թույլ չտալ անհարկ մեծգոհությունների արձագանքներ:

– Ձեր շնորհավորական խոսքը «Վերջին դաս»-ի կապակցությամբ:

– Միշտ ասել եմ, որ «Վերջին դաս»-ը, որ իմ առաջարկությամբ դպրոցներում անց է կացվում հայ դպրոց-հայոց այբուբեն-հայկական մշակույթ-Հայ առաքելական եկեղեցի-հայոց բանակ-հայ գինվոր ձեռագրավոր, նախեստառաջ հաշվետվություն է, որի ընթացքում պետք է ամփոփեն դպրոցում անցած ճանապարհը: Մաղթում են բոլորին հաջողություններ, և, ամենակարևորը, նպատակասլացություն: Մեր աշակերտները խելացի են, բանիմաց, և, համոզված եմ, հետագայում նույնպես կունենան մեծ ձեռքբերումներ, կարեն բարձր չափանիշներ ու արժեքներ դավանելով:

ԱՐՄԻՆԵ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

25 մայիսի 2017թ.

այն, ընկալում մոտ կես լիտր կույնակը և շուտով տանուլ տալիս խաղը:

Նրա պատմելու ընթացքում ես բաժակներն են լցնում, և երկուսիս համար էլ լավաշի մեջ պանիր ու կանաչի փաթաթում:

– Եթե կասկածում եք, կարող եք չխմել:

Նա ասածս անպատասխան է թողնում, փոխարենը բաժակ բարձրացնում.

– Դե ինչ, սպորտային հաջողություն մեզ, – եւ ընկալում է:

Նկատելի էր, որ առաջին անգամ է նման օղի խմում:

Ակուն ենք խաղը: Ակնհայտ է, որ սկսնակ է: Հաղթում են մարտով: Թեպետ է դեպի իրեն ուղեկցող երիտասարդները.

– Տղաներ, ուլի երկու ոտքերը եկան:

Երկրորդ խաղն էլ են մարտով հաղթում:

Նորից թեքվում է դեպի ուղեկցողները և փորձում տեղից բարձրանալ.

– Ուլի չորս ոտքերն էլ եկան:

Կատակելու հերթը հասնում է ինձ.

– Պարոն Հովնաթյան, մեր ուլերը հինգ ոտք ունեն:

Շարունակում ենք խաղալ: Այ քեզ բան, զառը երես է թեքում ինձ-նից, եւ ես պարտվում եմ: Ընդհանրապես մե նրան եւ տեղից բարձրանում: Ժամանակն է հոգս տեսնել: Նա կանխում է ինձ.

– Ես առանց Աննայի (կնոջ) այդ ուլին ձեռք չեմ մեկնի: Մենք այն պետք է վայելենք միասին: Միայն ինչի, որ դու պարտք ես:

Ես նորից նստում եմ տեղս, իսկ նա շարունակում է վայելել պանիրն ու լավաշը: Հավանաբար աշխարհի հարյուրավոր լավագույն ռեստորանների համադամ ուսեստներ է համտեսել, բայց սփռոցի վրա ընկած լավաշի փշրանքներն այնպիսի զգուշությամբ է հավաքում, կարծես մանամա լինեին: Ակնհայտորեն այստեղ ամեն ինչ նրան դուր է եկել...

Հրաժեշտից առաջ Քաջիկը նրան մի շիշ թթի օղի է նվիրում: Օգնականներից մեկը փութով մոտենում է, ձեռքը մեկնում շիշը վերցնելու, բայց նա այն թելի տակ է առնում, խուսափում դեպի իրեն մեկնած ձեռքից, ինչպես կվարվեր փոքր երեխան, երբ նրանից փորձում են վերցնել սիրած խաղալիքը, ավելացնելով.

– Ինձ են նվիրել:

Դուրս ենք գալիս տուն-թանգարանի դարպասից: Մուտքի մոտ մի քանի հետաքրքրասերներ էին հավաքվել: Բոլորիս հրաժեշտ է տալիս: Ձեռքը մեկնում է նաեւ Քաջիկը: Հովնաթյանը միայն այստեղ է թեւատակի շիշը հանձնում օգնականին և գրկում Քաջիկին:

Ամառային երկար օրը մոտենում է ավարտին: Մայր մտնող արեւի շողերից ամպերը կարմիր էին հագել...

Այս դեպքից մի քանի ամիս անց հեռուստատեսային մի հաղորդման ժամանակ էկրանին աջքով ընկավ պարոն Հովնաթյանի դեմքը: Եթե չլինեք գործից մեր հանդիպումը, գուցե եւ ուշադրություն չդարձնեի: Հաղորդումը բարեգործական մի ընթրիքի մասին էր: Նման արարողություններին հարիր կա-

հավորված դահլիճում մեր ազգի գործարար մարդկանց ընտրանին էր եւ պետության ղեկավարությունը՝ իրենց կանանց ու ամուսինների հետ: Ելույթ-բաժակաճառեր շատ եղան, որոնք ավարտվում էին մեր երկրի վարդա օրվան, ապագային նվիրված բարենաթանքներով, երբեմն էլ՝ նվիրաբերվող գումարի չափի մասին երեկոն վարողի հայտարարությամբ: Խոսք ասելու հերթը Վահագն Հովնաթյանին է: Դահլիճի հասկանալի լռությունն առավել նկատելի է դառնում: Զգացվում է, որ դահլիճի գործարարների մեջ ինքն առաջիններից է: Նրա խոսքը էլ առանձնանում է իր բովանդակությամբ, որն առաջացնում է սեղանակիցների ակնհայտ զարմանքը:

«Առաջարկում եմ բաժակ բարձրացնել «Թամար» պաղպաղակ պարտիզային արտադրողի և Գորիսի Ակսել Բակունցի տուն-թանգարանի տնօրեն Քաջիկ Միքայելյանի համար: Ես պատիվ չեմ ունեցել ծանոթանալու առաջինի հետ, բայց ամեն օր վայելել եմ նրա պատրաստած անմահական պաղպաղակը, իսկ Քաջիկ Միքայելյանի հետ ծանոթացել եմ Գորիսում, տեսել նրա աշխատանքը: Եթե մեր հայրենիքի յուրաքանչյուր քաղաքացի իր գործին, աշխատանքին նվիրվի այնպես, ինչպես այս պարոնները, ապա մենք կարիք չենք ունենա մեզ բարեգործական ընթրիքների, իսկ կարծեմանակ անց մեր հայրենիքը կդառնա աշխարհի ամենաբարեկեցիկ, ամենաուժեղ երկրներից մեկը»:

ՈՒՆԻԿ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ

(Ըստ Մարտի Հարությունյանի պատմածի)

Ստոնապոլիտոսի կոնֆերանս մարզկենտրոնում

Երկու տարի առաջ հանրապետությունում ստեղծվեց հայ ստոնապոլիտոսի միությունը, որն արդեն միավորում է մոտ 400 անդամի, ունի իր օրհներգը, 15 հոգուց բաղկացած վարչություն: Միությունը գիտագործնական գործունեություն է ծավալել, մասնավորապես, կոնֆերանսներ կազմակերպելով՝ ստոնապոլիտոսի առաջավոր փորձը ուղղորդելով մասնագետներին, ընդհանրապես մարզեր հասցնելու նպատակով: Անմասնաբեկ կոնֆերանս անցկացվեց Կապանի մշակույթի կենտրոնի փոքր դահլիճում, որին մասնակցում էին ստոնապոլիտոսի հանրապետության տարբեր տարածաշրջաններից և Արցախի Հանրապետությունից:

Հայ ստոնապոլիտոսի միության վարչությունը սիրով արձագանքեց մեր առաջարկին՝ կոնֆերանս անցկացնել Կապանում: Կարծում էինք, որ մասնակիցները մեր մարզից կլինեին, բայց նրանց աշխարհագրությունն ավելի քան ներկայացուցչական է՝ ընդհուպ մասնակիցներ կան Արցախից: Կոնֆերանսին ելույթ ունեցող մասնակիցները հանրապետության ճանաչված մասնագետներ

են, և նրանց փորձն ու գիտելիքներն օգտակար կլինեն մարզերում աշխատող ստոնապոլիտոսի միության վարչությունում ընտրեցինք այնպիսի թեմաներ, որոնք արդիական են, կարծում են՝ ներկայացրեցին բավականություն կատարող դրանց լուսաբանումից, կօգտագործեն գործնական աշխատանքում, - կոնֆերանսից

առաջ «Այունյաց երկիր» փոխանցեց ՀԱՍ վարչության անդամ Նաիրա Պետրոսյանը:

Կոնֆերանսի մասնակիցներին ողջունեցին հայ ստոնապոլիտոսի միության (ՀԱՍ) նախագահ Թորգոմ Դաշտոյանը, Սյունիքի մարզպետարանի աշխատակազմի առողջապահության և սոցիալական ապահովության վարչության պետ Նունե Գեւորգյանը:

Կոնֆերանսում ընթերցված զեկուցումները վերաբերում էին ստոնապոլիտոսի մեղ ուղղորդողներին: Մարտիկ Հարություն-Քարանը, մասնավորապես, ներկայացրեց ատամնախողովակների մշակման, պրոզայիկ լեզվով ասած՝ ատամի նյարդի հեռացման տեխնոլոգիան, Կարեն Գաբրիելյանի զեկուցումը վերաբերում էր այն եղանակներին, թե ինչպես կարելի է որոշել կենտրոնական փոխարարությունը և ինչպես այն փոխանցել հողափոխանակիչ վրա: Թորգոմ Դաշտոյանն իր մեկնաբանումներով անդրադարձավ ինչպես ստոնապոլիտոսի աշխատանքային մեթոդիկային, մասնավորապես ինչպես ստանդարտներին և լնդային ձեռնարկիչների տեղադրման տեխնիկային, իսկ Սերգո Հովհաննիսյանը՝ անշարժ պրոթեզավորմանը, նաև սխալներին և բարդություն-

ներին, որ հանդիպում են պրակտիկ ստոնապոլիտոսի միության: Ձեկուցումներն ուղեկցվում էին անհրաժեշտ մեկնաբանություններով, հարցուպատասխանի միջոցով պարզաբանվեցին ստոնապոլիտոսի մեղ ուղղորդողներին առնչվող խնդիրներ:

ՎԱՐՈՍ ՕՐԵՆՅԱՆ

Արցախում վիրավորված զինծառայողը Հարժիս գյուղից է

Արցախում մայիսի 30-ին հակառակորդի կողմից արձակված կրակոցից հրազենային վիրավորում ստացած ժամկետային զինծառայող Ալիկ Սմբարի Ավանեսյանը Գորիսի քաղաքում մարտի 30-ին հայտարարել է ՀՀ ՊՆ

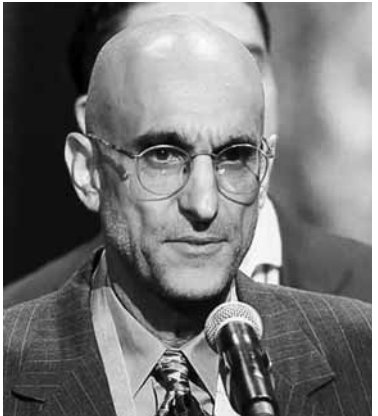
նազնաբժշկական վարչության պետ, գնդապետ Կամավոր Խաչատրյանը: Ըստ նրա՝ զինծառայողը ստացել է աջ ազդրի ստորին երրորդական միջանցիկ վիրավորում: Վիրավոր զինվորը ներկայումս գտնվում է Ստեփանակերտի զինվորական հոսպիտալում: Բժիշկները նրա վիճակը գնահատում են ծանր: Առայժմ զինվորին Երեւան տեղափոխելը հնարավոր չէ:

Ալիկ Ավանեսյանը մեկ անգամ արդեն վիրահատվել է, չի բացառվում, որ կվիրահատվի եւս մեկ անգամ: Ձիվվորի համազուտակները, մերձավորներն ու հարազատներն ի խորք սրտի աղոթում են առ Աստված, որ սիրելի Ալիկը հնարավորինս շուտ դուրս գա ծանր վիճակից...

«Այունյաց երկիր» 31 մայիսի 2017թ.

Նամակ «Ավորա» մրցանակի դափնեկիր թում Բաթինային

Ողջունեք բժիշկ թում: Գլխի մի քանի րոպե ինձ համար: Գիտեմ, անհնարին են խնդրում, բայց լսիր ինձ: Հուսով եմ իմ խոսքով մի պահ կթեթևացնի քո այնքան ծանր բեռը:

Ես Սեւակն եմ Հայաստանի Սյունիք աշխարհից:

Սովորում եմ բժշկական համալսարանում: Վիրաբույժ եմ դառնալու:

2015թ. ապրիլի 24-ին Երեւանյան լեփ-լեցուն դահլիճում երկար որոնեցի քեզ, չգտա: Բայց գիտեմ, այստեղ ես:

Վերջապես խոսեցիր... Եկրահից: Հոգնած, բայց կայծկտուն քո աչքերն ասես ինձ էին նայում միայն, միայն ինձ ասում: «Ներիր, չեմ կարող բիրտիկան քո աշխարհը գալ նույնիսկ մրցանակաբաշխության: Ներիր, իմ կյանքը ինձ չէ, իմ օրը՝ ես... ես այն մարդկանց եմ նվիրել... նրանք 750000-ն են, որոնց պետք են ինչպես օդն ու ջուրը: Իմ արշալույսները նման են մայրամուտի, ցերեկները՝ գիշերվա: Շաբաթվա յոթ օրերի բոլոր քսանչորս ժամերը նրանց կողքին եմ... դավաճանել չեմ կարող...»:

Ապա պատմեցիր Հարավային Սուդանի Նուբա լեռների տարածաշրջանի, նրա անպաշտպան ժողովրդի, ծավալվող անհավասար մարտերի մասին: Ամոթի ալիքը ողորդեց ինձ, առաջին անգամ եմ լսում Նուբա անունը: «Շատերը չգիտեն «կուսական տարածք» այս շրջանի մասին: Այստեղ ցեղասպանություն է իրականացվում ժողովրդի նկատմամբ: Այստեղ փոքրիկ Սիրիա է: Օգնեք Նուբային: Ոչ ասեք ցեղասպանությանը...»: Իսկ կողքից շտապեցնում են քեզ՝ երկու բեռնատարով վիրավորներ են բերել...

Ամենածանրերին վիրահատարան տարեք, - ասացիր ու վեր կացար, - կյանք է, - ավարտեցիր խոսքը, ու հուրհրացին աչքերդ անզոր համառությամբ... Վերջին բառերդ հորդեցին ժախճը /թող այն շանք դառնա, հրկիզի մեր մուրակի երկնականարը, սառն ու անտարբեր մարդկային հոգիները...

Մի ողջ տարի իմ ուսուցիչն ու ուղեկիցը եղար քո թախծոտ, հուսալիկ ժպիտով:

Եվ ահա այսօր մորից նույն դահլիճում քեզ եմ որոնում: Դու այստեղ ես, առաջին շաբաթում: «Ավորա» մրցանակի հինգ հավակնորդներից մեկն ես: Դա նշանակում է, որ մարդիկ քեզ չեն մոռացել, դու նրանց հետ ես եղել մեկ տարի և ավելի: Եվ ես ուրախ եմ, որ արթուն է ու ազնիվ խիղճը մուրակի, որն

աշխարհահռչակ մեր հայրենակցի՝ Շառլ Ազնավուրի միջոցով մրցանակի հաղթողի դափնին շնորհեց քեզ, Բժիշկ Բաթինա: Դու մեկուսացել, զրկել ես քեզ աշխարհիկ բարիքներից և նվիրվել հիվանդներին: Քեզ երջանկություն և հրճվանք են բերում նրանց ջերմ վերաբերմունքը, շնայլ ժպիտը:

Չէ, մի սովորական հատուկ գոյական չէ քո անունը, այն խիղճ է, սեր է ու նվիրում...

Չէ, տարիների մի խմբաբանակ չէ քո կյանքը: Այն սխրանք է, խիզախում, արարում:

Դու ճիշդ ես շղթայված արեւածագի: Եվ ես ուզում եմ, որ քեզ լսեն բոլորը-բոլորը...

Անհանգիստ է վերջին խոսքը, լի՝ անապարանքով: Հանգստացիր, բժիշկ թում, այնտեղ՝ հեռավոր Նուբայի քո կլինիկայում, երեք հայ բժիշկ փոխարինում են քեզ: Տեսնո՞ւմ ես, Եկրահից ողջունում են, շնորհավորում... Ռազմական բժիշկներ՝ փոխգնդապետ Գեւորգ Ոսկանյանը, մայր Հայկ Հովհաննիսյանը /նա իմ մարզից է, մեր Սիսիան քաղաքից/, Սուդանում նրանց միացած գինեկոլոգ Արմինե Բարխուդարյանը /նա աշխատում է Քեմբրիջի Մալինո քաղաքի հոսպիտալում/ առանց վարանելու մեկնեցին Նուբա...

Մեկ շաբաթ է՝ այստեղ եմ: Սա իմ կյանքի ամենամահավանական շաբաթն է, - շարունակում ես, - զգացողություն այնպիսին է, ասես իմ տանն եմ: Շնորհակալություն, Հայաստան, շնորհակալություն «Ավորա»:

Հավատքով լեցուն՝ ես հպարտությամբ շարունակելու եմ ծառայել աշխարհին և դարձնել այն ավելի լավը...

Հ.Թ. Թող ների ինձ մեծն Գլխովուրացի: Ես քեզ եմ երդվում, բժիշկ թում, կգամ կողքիդ լինելու, արճից ծանր բեռը թեթևացնելու...

ՍԵՎԱԿ ՄԻՐԱԲԵԱՆ Բ.Սիսիան Երեւանի բժշկական համալսարանի 3-րդ կուրսի ուսանող

Այունյաց երկիր

ՀԻՄՆԱԳԻՐ ԵՎ ՀԻՄՆԱՐԱՎԿԻՉ «ՍՅՈՒՆԻՍԱՅ ԱՆԽԱՐԿ» ՍԱՀՄԱՆՈՒԹՅԱՆ ՊՆՏԱՆԱԿԱՆ ԿՈՄՊԼԵՔՍԻ ՎԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆ

Գլխավոր խմբագիր՝ ՍԱՍՎԵԼ ԱՆԵՍՅԱՆԱՆ
Հասցե՝ Կապան, Շահումյան 20/32:
Հեռ.՝ (0285) 5 25 63, (091) 45 90 47, (077) 45 90 47:
Էլ. փոստ՝ syuniacyerkir@mail.ru
Էլ. կայք՝ www.syuniacyerkir.am

Թղթակցությունները չեն գրախոսվում և հեղինակներին չեն վերադարձվում: Խմբագրության և հեղինակների կարծիքները կարող են չհամընկնել: Նյութերը ներկայացնել մեքենագիր վիճակում (3 մեքենագիր էջից ոչ ավելի):

«ԳՈՎԱԶԳԻ - ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ» բաժնուն տպագրվող նյութերի համար խմբագրությունը պատասխանատվություն չի կրում:

Հղումը «Այունյաց երկիր» պարտադիր է:

Ռ՝ նշանի տակ տպագրվում են գովազդային նյութեր: Գրանցման վկայականը՝ ՕՄՍ 000231: Թերթը տպագրվում է «Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարանում: Հասցեն՝ ք. Երեւան, Արշակունյաց 2: Պետական աջակցություն՝ տարեկան 500000 ՀՀ դրամ:

Ծավալը՝ 2 տպագրական մամուլ: Տպագրմանը՝ 1730, գինը՝ 100 դրամ: Ստորագրված է տպագրության 07.06.2017թ.:

ՆԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ Վաճառվում է Կապանի Աշտուվան թաղամասի N45 առանձնատունը: Այն երկհարկանի է, վերանորոգված: Առանձնատունն ունի տնամերձ հողատարածք: Մանրամասների համար զանգահարել 077422518 հեռախոսահամարով:

ՆԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ Վաճառվում է Կապանի Նժդեհի 18 շենքի 36 Ա հասցեով առաջին հարկի 120 քառ. մ մակերեսով չորս սենյականոց բնակարանը (հարմար է խանութի կամ գրասենյակի համար), ինչպես նաև առանձնատուն և Վերին հոտանան գյուղում: Չանգահարել 077487777 հեռախոսահամարով:

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ Սյունիքի մարզի ընդհանուր իրավասության դատարանում քաղաքացիական գործ է հարուցվել Ռոման Գաբենի Աթաջանյանի կողմից Արշակ Գառնիկի Սարգսյանին անհայտ բացակայող ճանաչելու պահանջի մասին: Բոլոր այն անձանց և կազմակերպություններին, որոնք տեղեկություններ ունեն քաղաքացի Արշակ Գառնիկի Սարգսյանի (ծնված 1966թ-ին, հաշվառված ք. Կապան, Սպանդարյան 7/22 հասցեում) գտնվելու վայրի մասին, խնդրվում է հայտնել Սյունիքի մարզի ընդհանուր իրավասության դատարան՝ ք. Կապան, Մելիք-Ստեփանյան 3/2, հեռախոս (0285 55-29-59): Դատավոր՝ Ա.Թումանյան